

Justiits- ja digiministri määruse „Peamistel transpordikoridoridel 5G tagamise toetuse andmise tingimused“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1 Sisukokkuvõte

Eelnõu kohaselt kehtestatakse toetuse andmise tingimused ja kord määrusega „**Peamistel transpordikoridoridel 5G tagamise toetuse andmise tingimused**“ (edaspidi *meede*).

Määrusega kehtestatakse „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2021–2027“ (edaspidi *rakenduskava*) poliitikaeesmärgi 1 „Nutikam Eesti“ erieesmärgi (a)(v) „Digitaalse ühenduvuse suurendamine“ meetme 21.1.5.1 „Ühenduvus“ sekkumise 21.1.5.12 „5G-taristu ja teenuste arendamine“ elluviimiseks toetuse andmise ja kasutamise tingimused.

Internetikasutajatel on probleeme kiire mobiilse interneti kättesaadavusega transpordikoridoridel, kus mõningatel juhtudel puudub andmeside täielikult. Probleem on eksisteerinud juba aastast 2014¹ ja on enamjaolt tingitud asjaolust, et sidemastid asuvad kasutajatest liiga kaugel, mille tõttu mobiilsidesignaali on nõrk või puudulik ja andmeedastuse kiirus seetõttu madal või olematu. Uute sidetehnoloogiate turule tulekuga on probleem ainult süvenenud, kuna viienda põlvkonna mobiilsidetehnoloogia (5G) vajab oluliselt tihedama asetusega sidemastitaristut kui varasemad mobiilsidepõlvkonnad. Seda sellepärast, et 5G-ga kasutatakse kõrgema sagedusi, mis toovad suuremad kiirused, aga väiksema leviulatuse.

Kuna transpordikoridorid läbivad ulatuslikult piirkondi, kus puudub tihe asustus, kulgedes läbi metsade ja soode, siis puudub mobiilsideettevõtjatel huvi neis kohtades ka erainvesteeringute tegemiseks ehk tegemist on turutõrkepiirkondadega. Turutõrkepiirkonnad ehk valged alad käesoleva meetme raames on kohad, kus olemasolevat sidetaristut ja kättesaadavat sagedusressurssi ning mobiilsidetehnoloogiat ära kasutades ei võimalda mobiilsidevõrk tipptunnitingimustes allalaadimist kiirusega vähemalt 50 Mbit/s.

Meetme eesmärk on toetada lisasidemastide rajamist valgetel aladel asuvatel peamistel maanteedel ja raudteedel. Meetme tulemusel tagatakse kiire, vähemalt 100 Mbit/s allalaadimiskiirusega 5G-mobiilsideühendus transpordikoridoride valgetel aladel. Ühtlasi panustab toetusmeede katkematu ühendusega 5G-transpordikoridoride valmidusse. Katkematud 5G-koridorid on seatud eesmärgiks erinevates Eesti^{2,3} ning Euroopa Liidu strateegiates ja arengukavades⁴. Katkematu sideühendusega transpordikoridorid teenivad muu hulgas riigi julgeoleku huve, soodustades autonoomsete süsteemide kasutuselevõttu, näiteks ühendatud automatiseeritud mobiilsus (CAM), multidomeeni operatsioonid (MDO, CJADC2), droonid, AI robotika jne. 5G-andmeside võimaldab osutada mitmekülgseid teenuseid, mis eeldavad usaldusväärset reaalajalist andmeside.

Toetuse taotlemine ei ole kohustuslik, vaid vabatahtlik meede, mis on suunatud

¹ [Elronis puudub levi](#)

² [Digiühiskonna arengukava 2030](#)

³ [Eesti lairiba plaan 2030](#)

⁴ [Digikompass 2030: Euroopa tee digikümnendil](#)

turutõrkepiirkondades 5G-taristu rajamise toetamiseks. Kuigi taotluste esitamine ja aruandlus võivad ajutiselt suurendada ettevõtjate halduskoormust, on halduskoormuse kasv tähtajaline ning halduskoormuse tasakaalustamise reegli rakendamine ei ole vajalik.

1.2 Eelnõu ettevalmistaja

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostas Justiits- ja Digiministeeriumi sideturgude talituse nõunik Kaidi Ristal (tel 5885115, e-post: kaidi.ristal@justdigi.ee) koostöös Rahandusministeeriumi riigiabi ja Riigi Tugiteenuste Keskuse ametnikega. Eelnõu ja seletuskirja keeletoimetas Justiits- ja Digiministeeriumi õigusloome korralduse talituse toimetaja Moonika Kuusk (moonika.kuusk@justdigi.ee).

1.3 Märkused

Käesolev määrus on seotud Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määrusega nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ (nn ühendmäärus) ning perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seadusega.

Määruses sätestatud eelarve 9, 37 miljonit eurot ja tulemusnäitaja sõnastus tugineb Vabariigi Valitsuse 11.12.2025 istungil (protokoll number 56, päevakorrapunkt 16) kinnitatud „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2021–2027“ muutmise ettepanekule (muudatus number 4), mis on esitatud heakskiitmiseks Euroopa Komisjonile.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb 11 peatükist ja 36 paragrahvist. Peatükid jagunevad järgmiselt:

1. Üldsätted
2. Toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse määr
3. Nõuded toetuse taotlejale ja toetusega rajatavale projektile
4. Toetuse taotlemine
5. Taotluse menetlemine
6. Taotluse rahuldamise otsuse muutmine ja kehtetuks tunnistamine
7. Toetuse maksmise tingimused
8. Rakendusüksuse ja toetuse saaja õigused ja kohustused
9. Hulgimüügitasandi juurdepääs toetusega rajatud taristule
10. Aurannete esitamine
11. Toetuse tagastamine

1. peatükk. Üldsätted

Eelnõu §-des 1–11 sätestatakse määruse reguleerimisala ja defineeritakse määruses kasutatud olulisemad terminid. Samuti on toodud määruse eesmärgid ja rakendusasutused ning rakendusüksuse ja riigiabi andmise alused käesoleva meetme raames.

Paragrahvi 1 lõikes 1 nimetatakse konkreetne meede, mille on Eesti Vabariik ja Euroopa Komisjon kokku leppinud rakenduskavas.

Lõige 2 viitab riiklikule arengukavale („Eesti digiühiskond 2030“) ja selles seatud eesmärgile, mida meede aitab saavutada (5G- ja 6G-baastaristu arendamine).

Lõige 4 kinnitab, et määruse alusel toetatavates projektides lähtutakse järgmistest määruse (EL) 2021/1060 artiklis 9 nimetatud horisontaalsetest põhimõtetest:

- 1) liikmesriigid ja komisjon tagavad fondide rakendamisel põhiõiguste austamise ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta järgimise;
- 2) liikmesriigid ja komisjon tagavad, et kogu programmide ettevalmistamise, rakendamise, seire, aruandluse ja hindamise ajal võetakse arvesse ja edendatakse meeste ja naiste võrdõiguslikkust, soolise aspekti arvestamist ning sooküsimuste lõimimist;
- 3) liikmesriigid ja komisjon võtavad asjakohased meetmed, et välistada programmide ettevalmistamise, rakendamise, seire, aruandluse ja hindamise ajal igasugune diskrimineerimine soo, rassi või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuse, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse põhjal. Eelkõige võetakse kogu programmide ettevalmistamise ja rakendamise ajal arvesse puuetega inimeste juurdepääsu;
- 4) fondide eesmärkide saavutamiseks tegutsetakse kooskõlas ELi toimimise lepingu artiklis 11 sätestatud kestliku arengu edendamise eesmärgiga, võttes arvesse ÜRO kestliku arengu eesmärke, Pariisi kokkulepet ja põhimõtet „ei kahjusta oluliselt“;
- 5) fondide eesmärkide saavutamiseks tegutsetakse täielikus kooskõlas liidu keskkonnanalaste õigusaktidega.

Lisaks viitab see lõige strateegia Eesti 2035⁵ aluspõhimõtetele ning seal sätestatud sihile „Eestis on kõigi vajadusi arvestatav, turvaline ja kvaliteetne elukeskkond“. Strateegia „Eesti 2035“ aluspõhimõte on sõnastatud järgmiselt: „Sihtideni jõudmise aluseks on vabadusele, õiglusele ja õigusele rajatud demokraatlik ja turvaline riik, kus austatakse õigus- ja sotsiaalliigi põhimõtteid ning kus säilib ja areneb eesti rahvus, keel ja kultuur. Selle tagab loov, vastutustundlik ning avatud ja kogukondi väärtustav ühiskond, mis hoiab ja edendab Eesti identiteeti ning tagab mitmekesise, ligipääsetava ja ajaga kaasas käiva elujõulise kultuuriruumi.“

Riigiabi

Paragrahvi 1 lõikes 6 ja 7 käsitletakse riigiabi andmist.

Meetme raames antav toetus on riigiabi Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 ja artikli 106 lõike 2 ning konkurentsiseaduse § 30 lõike 1 tähenduses.

Riigiabi andmisel lähtutakse komisjoni 16. detsembri 2025. aasta otsusest (EL) 2025/2630 Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena antava riigiabi suhtes ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus 2012/21/EL (ELT L 2025/2630, 19.12.2025) (edaspidi *komisjoni otsus*).

Üldise majandushuvi teenuse andmisel on oluline defineerida üldist majandushuvi pakkuva teenuse sisu. **Paragrahvis 2 defineeritakse üldist majandushuvi pakkuv teenus** (edaspidi *ÜMPT*) **järgnevalt**: transpordikoridoridel turutörkepiirkondades mobiilsideteenuse osutamiseks vajaliku taristu rajamine, haldamine ja käitamine, tagades neis piirkondades lõppkasutajale ülikiire mobiilsideühenduse.

See tähendab, et riigi soov on turutörkepiirkondades saada kvaliteetne mobiilsideteenus. Valdkonna esindajad on toonud välja, et neis piirkondades on puudu sidemastidest ning kogu kulu sidemasti ja mobiilsideseadmete rajamiseks on liiga suur võrreldes saadava kasuga, mille tõttu huvi

---

⁵ „Eesti 2035“ strateegia

erainvesteeringuteks neis piirkondades pole. Seega toetab riik antud toetusmeetmega sidemastide ja nende teenindamiseks vajaliku passiivse taristu rajamist. Vastutasuks on toetuse saajad kohustatud pakkuma kõigile sideettevõtjatele (sealhulgas 5G sagedusloa omanikele) juurdepääsu õiglastel, mõistlikel ja mittediskrimineerivatel tingimustel.

Määrus kohustab toetuse saajat pakkuma kõikidele sideettevõtjatele mittediskrimineerivat või võrdset juurdepääsu toetuse abil rajatud taristule. Ühtlasi määrus ka kohustab toetuse saajat tagama, et rajatud sidemastis osutavad määruses minimaalselt nõutud mobiilsideteenust kõik 5G sagedusloa omanikud vähemalt üheksa aastat alates aktiivseadmete käivitamisest.

Määruses on nõutud, et mobiilsideteenust tuleb pakkuda järgnevalt.

- 1) Mobiilsideteenust peavad pakkuma kõik 5G sagedusloa omanikud, kes Eestis tegutsevad.
Kõik 5G sagedusloa omanikud on kohustatud teenust pakkuma, et soodustada konkurents mobiilside jaeturul ning võimaldada lõppkasutajatel mobiilsideteenust tarbida enda valitud mobiilsidefirma juures. Toetusmeede edendab sotsiaalset kaasatust ja territoriaalset ühtekuuluvust, vähendades digitaalset lõhet hästi teenindatud ja väheteenindatud piirkondade vahel ning teenides avalikku huvi, tagades, et vähemalt 100 Mbit/s ja kiiremad mobiilsideühendused oleksid kättesaadavad ka transpordikoridoride turutõrgete piirkondades, nagu see on juba laialdaselt saadaval riigi teistes osades. Üldist majandushuvi pakkuva teenusega riigiabi andmine soosib mobiilsideettevõtjate infrastruktuuri kasutuselevõttu, stimuleerib innovatsiooni ning garanteerib elanikele ja transiitliiklusele ajakohased sideteenused piirkondades, kuhu erasektor muidu ei investeeriks.
- 2) Teenust tuleb osutada minimaalselt üheksa aastat. See tuleneb aspektis, et mobiilsideettevõtjatel on paindlikus teenust osutama hakata 11 kuu jooksul alates projekti abikõlblikuse perioodi lõpust ja komisjoni otsuse artiklist 2, mis reguleerib et otsus kehtib ÜMPT-ile, mis on antud kuni kümme aastat.
- 3) Teenus peab olema tagatud vähemalt 40 MHz ribalaiusega litsentseeritud sagedusel. Suurem ribalaius võimaldab suuremaid andmemahutusi.
- 4) Teenus peab võimaldama tipptunnitingimustes allalaadimise kiirust vähemalt 100 Mbit/s. Andmesidekiirus 100 Mbit/s on Eesti normaalselt toimivates turutingimustega kohtades enamjaolt kättesaadav.
- 5) Teenus peab võimaldama tipptunnitingimustes üleslaadimist kiirusega vähemalt 5 Mbit/s.
- 6) Teenus peab võimaldama edasi-tagasi saatmist lühikese latentsusajaga, mis on väiksem kui 50 millisekundit IP-paketi kohta.

Abikõlbliku sihtpiirkonna kindlaksmääramine ja turutõrke tuvastamine

Lairibale antava riigiabi suuniste (edaspidi ka *LRS*) punktid 60–64 defineerivad turutõrke mobiilsidevõrkude korral⁶. Suuniste punkt 60 ütleb, et turutõrked esinevad piirkondades, kus puudub lõppkasutajate vajaduste rahuldamiseks piisav mobiilsidevõrk või seda pole tõenäoliselt kavas asjakohasel ajavahemikul kasutusele võtta. Suuniste punktis 64 on toodud näited teenustest, mida lõppkasutajad vajavad, muu hulgas sujuv võrgujuurdepääs ühendatud ja automatiseeritud liikuvuse tagamiseks transporditeedel ning teatavat minimaalset kiirust ja läbilaskevõimet tagav sidevõrk.

---

⁶ [Lairibale antava riigiabi suunised](#)

Suuniste punkt 70 ütleb, et igal juhul tuleb riigil turutõrke tuvastamiseks olukord kaardistada ja teha avalik konsultatsioon.

Kaardistus ja avalik konsultatsioon

Kaardistades ja avalikku konsultatsiooni tehes võeti arvesse komisjoni lairibale antava riigiabi suuniseid.

Kaardistati üheksa maanteed ja kolm raudteed. Maanteede nimekiri tuleneb Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi 25.06.2015⁷ vastuvõetud määrusest „Riigiteede liigid ja riigiteede nimekiri“, kus liigitatakse põhimaanteed, mida on Eestis 12. Kümme määruhes loetletud põhimaanteed on nimekirjas. Välja arvati Tallinna-Pärnu-Ikla maantee, kuna nimetatud koridoril on toetust sidemastide rajamiseks saadud Euroopa Ühendamise Rahastu Digitaalfondist, ja Tallinna ringtee. Nimekirjale lisati regionaalse tasakaalu saavutamiseks Heltermaa-Kärdla-Luidja koridor, mis on Hiiumaa suurim maantee. Raudteedest kaardistati kolm koridori: Tallinn-Tapa, Tapa-Narva ja Tapa-Tartu.

Määruse eelnõu puhul on abikõlblik piirkond ehk turutõrkepiirkond loetletud määruse lisas 1, mis selgitati välja kaardistuse tulemusel. Määruse lisas 1 on koridori kilomeetripostide vahemikud toodud transpordikoridori põhisel, kus ei ole tiptunnitingimustes võimalik tagada allalaadimist kiirusega 50 Mbit/s.

Kaardistamiseks küsis Justiits- ja Digiministeerium koostöös Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametiga (edaspidi *TTJA*) mobiilsideettevõtjate nende mobiilsidevõrkude mudeleid, mis arvestaks tiptunnitingimustes operaatoritele kättesaadavaid ressursse, nagu olemasolevad sidemastid, kättesaadav sagedusressurss ja tehnoloogia.

Tiptunnitingimus on võrgu eeldatav töötingimus tiptunnil ehk ajavahemikul päevas, mis kestab enamasti ühe tunni ja millal võrk töötab tavaliselt täiskoormusel ehk mobiilsidevõrkude puhul on nominaalne tugijaama koormus vähemalt 50% või suurem, kui tiptunnil on liiklus oluliselt suurem.

Kaardistamisel võtsid mobiilsideettevõtjad arvesse järgnevaid tingimusi:

- kõiki mobiilsideettevõtjatele juurdepääsetavaid sidemaste koridoril, mis asusid 5 km raadiuses;
- tavaliselt kasutatavat sagedust ja mobiilside ettevõtjatele kättesaadavat tehnoloogiat;
- sekundaarse sünkroniseerimise referentssignaali vastuvõtuvõimsust (SS-RSRP) – 110 dBm;
- tugijaama koormust 50% ja rohkem;
- 100 x 100 m võrguruudud.

Kuna toetatakse ainult lisasidemastide rajamist, siis tuli transpordikoridorist 5 km raadiuses olemasolevatesse sidemastidesse projekteerida võimalikult parim kättesaadav ressurss tehnoloogia ja sageduse põhjal, võttes arvesse võrgu koormust. Taoline mudel võimaldab näha, kuhu on lisasidemaste vaja, kui juba eksisteerivates ja sideoperaatoritele juurdepääsetavates mastides on parim ressurss kasutusel. Operaatoritel paluti mudeli põhjal esitada koridoril asukohad 100 x 100 m võrguruudu täpsusega, kus tiptunnitingimustes ei ole võimalik saavutada allalaadimist kiirusega 50 Mbit/s.

Kaardistus läbis avaliku konsultatsiooni, et selgitada välja, kas nimetatud piirkondades on järgneva kolme aasta jooksul kavatsusi erainvesteeringuteks. Avalik konsultatsioon kestis 5. märtsist kuni

---

⁷ [Riigiteede liigid](#)

10. aprillini 2025⁸. Konsultatsiooni tagasiside tulemusel lühendati sekkumispiirkonda järjekorranumbriga 91 Tapa-Tartu raudteel nimetusega „Linnusaare raba – Vägeva“ kilomeetripistideni 360–362,8.

Paragrahvides 3–8 on defineeritud määruse olulisemad terminid: turutõrkepiirkond, taristu, transpordikoridor, mobiilsideteenus, sideettevõtja, üldist majandushuvi pakkuva teenuse ülesannete andmise akt.

Paragrahvi 4 lõige 2 defineerib termini „sidemast“, mis on kõrgrajatisena käsitletav passiivne sidetaristu, mis on mõeldud mobiil- ja raadioside aktiivseadmete, nagu antennide ja tugijaamade paigaldamiseks ning käitamiseks ning mis vastab tootja ette nähtud mobiilsidemasti paigaldus- ja ehitusnõuetele.

Oluline on aru saada, et sidemast on metallkonstruktsioon, mis peab võimaldama seadmete paigaldamist, st sidetehnik peab saama sidemasti tippu minna, sinna raadio- ja/või mobiilsideseadmeid paigaldada ning käia ka paigaldatud seadmeid hooldamas.

Paragrahvis 5 defineeritakse terminit „transpordikoridor“, mis on vähemalt neljakilomeetrine terviklik lõik käesoleva määruse lisas 1 loetletud koridoril olevast valgest alast.

Selle terminiga piiritletakse minimaalselt mobiilsideteenuse osutamise ala ühe rajatava sidemasti kohta. Üks valge ala võib olla lühem või pikem kui 4 km, kuid ühe rajatava sidemasti teenindamisala määrukses nõutud mobiilsideteenusega (levialaga) saab olla 4 km või suurem. Et teada, kui suur on lõplik määrukses nõutud levi ulatus koridoril, teeb raadioplaneerimise tarkvaras vastavad mudelid toetuse taotleja koos mobiilsideettevõtjaga – soovitavalt igaühega eraldi, kuna erinevate signaaltugevuse kalkulasiooniprogrammide ning samuti sagedusvahemike tõttu, mille mobiilsideettevõtja plaanib kasutusele võtta, võivad andmed mobiilsideettevõtja kohta erineda.

Paragrahvis 7 defineeritakse termin „sideettevõtja“, kes on elektroonilise side ettevõtja elektroonilise side seaduse (ESS) § 2 punkti 5 tähenduses.

ESSi § 2 punkt 5 sätestab: „Elektroonilise side ettevõtja (edaspidi *sideettevõtja*) on isik, kes osutab lõppkasutajale või teisele üldkasutatava elektroonilise side teenuse osutajale üldkasutatavat elektroonilise side teenust.“

Paragrahvis 8 defineeritakse termin „üldist majandushuvi pakkuva teenuse ülesannete andmise akt“, mis on rakendusüksuse tehtud taotluse rahuldamise otsus toetuse saajale, kus sätestatakse komisjoni otsuse artiklis 4 nimetatud tingimused.

Termini defineerimine aitab piiritleda komisjoni otsuse artiklis 4 nõutava ÜMPT ülesande andmise akti sisu ja viidata abikõlblikele kuludele ning on oluline ÜMPT seisukohast õigusselguse loomisel.

Määruse eelnõu §-des 9–10 sätestatakse toetuse andmise eesmärgid, tulemus- ja väljundnäitajad ning rakendusasutus ja -üksus.

2. peatükk. Toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse määr

---

⁸ [Avalik konsultatsioon](#)

Eelnõu §-des 11–14 sätestatakse meetme raames toetatavad tegevused, abikõlblikud ja abikõlbmatud kulud, abikõlblikkuse periood ja toetuse piirmäär.

Paragrahvi 11 lõige 1 sätestab, et toetust antakse projektile, mille tegevused panustavad määruse §-s 9 nimetatud väljund- ja tulemusnäitaja ning eesmärgi saavutamisse ning mille raames viiakse ellu taristu rajamine, sh sidemasti juurde kuuluvate vajalike ühenduste, materjalide ja rajatistega. Määruse väljundnäitaja on rajatud sidemastide arv ja tulemusnäitaja on 5G-leviga kaetud valged alad transpordikoridoril (**märkus - tulemusnäitaja sõnastus tugineb Vabariigi Valitsuse 11.12.2025 istungi protokollile number 56 (päevakorrapunkt 16), millega kinnitati ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2021–2027 muudatus nr 4 ja suunati see heakskiitmiseks Euroopa Komisjonile**)

Paragrahvi 11 lõike 2 kohaselt toetatakse tegevust, mis on kooskõlas põhimõttega „ei kahjusta oluliselt“.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852 artikli 17 kohaselt kahjustab majandustegevus oluliselt:

- a) kliimamuutuste leevendamist, kui majandustegevus põhjustab olulist kasvuhoonegaaside heidet;
- b) kliimamuutustega kohanemist, kui majandustegevus põhjustab praeguse kliima ja eeldatava tulevase kliima kahjuliku mõju suurenemist tegevusele endale või inimestele, loodusele või varadele;
- c) vee- ja mereressursside kestlikku kasutamist ja kaitset, kui majandustegevus kahjustab
  - i) veekogude, sealhulgas pinna- ja põhjavee head seisundit või head ökoloogilist potentsiaali, või
  - ii) mereala head keskkonnaseisundit;
- d) ringmajandust, mis hõlmab jäätmetekke vältimist ja jäätmete ringlussevõttu, kui
  - i) majandustegevus põhjustab toodete olulusringi ühes või mitmes etapis olulist ebatõhusust materjalide kasutamisel või selliste loodusvarade nagu mittetaastuvate energiaallikate, tooraine, vee ja pinnase otsesel või kaudsel kasutamisel, sealhulgas toodete vastupidavuse, parandatavuse, uuendatavuse, korduskasutuse või ringlussevõetavuse osas;
  - ii) majandustegevus suurendab oluliselt jäätmete teket, põletamist või kõrvaldamist, välja arvatud ringlussevõetamatute ohtlike jäätmete põletamine, või
  - iii) jäätmete pikaajaline kõrvaldamine võib oluliselt ja pikaajaliselt kahjustada keskkonda;
- e) saastuse vältimist ja tõrjet, kui majandustegevus põhjustab õhku, vette ja pinnasesse juhitava saasteheite olulist suurenemist võrreldes enne majandustegevusega alustamist valitsenud olukorraga, või
- f) elurikkuse ja ökosüsteemide kaitset ja taastamist, kui majandustegevus
  - i) kahjustab märkimisväärselt ökosüsteemide head seisundit ja vastupidavust või
  - ii) kahjustab elupaikade ja liikide, sealhulgas liidu tähtsusega liikide kaitsestaatust.

Paragrahvi 11 lõige 3 sätestab, et toetatakse taristuinvesteeringut, mille puhul on tagatud kliimakindlus. Tingimus kehtib taristule, mille kavandatud eluiga on vähemalt viis aastat. Seega on projekti puhul vaja esitada kliimamuutustele vastupanuvõime kontrollimise dokumentatsioon vastavalt Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ (edaspidi *ühendmäärus*) [lisa 3 B-osale](#).

Taristu kliimakindluse tagamise hindamisel tuleb lähtuda eelpool nimetatud määruse juhendist ning Riigi Tugiteenuste Keskuse (edaspidi RTK) veebilehel avaldatavast juhendist, mis selgitab ning sisaldab Eesti kontekstis vajalikku teavet kliimakindluse hindamiseks. Projekt peab vastama põhimõttele „ei kahjusta oluliselt“. Vastavad materjalid – põhimõte „ei kahjust oluliselt“ ja kliimakindluse tagamise juhend – on leitavad RTK veebilehelt⁹.

Paragrahvi 11 lõige 4 sätestab, et ei toetata elektroonilise sidevõrgu käitamise ja haldamise kulusid. Samuti ei toetata taristu ehitamisega seotud investeeringute asendamist, mida toetuse saaja või temaga juriidiliselt seotud sideettevõtja on juba oma kehtivates investeerimise kavatsustes lähima kolme aasta jooksul omavahenditest planeerinud.

Seega, kui peaks ilmnema, et sekkumispiirkonnas on sidemasti rajamine olnud sideettevõtja investeeringukavatsustes sees, näiteks konkreetse äriplaani ja investeeringuks vajalike vahendite eraldamise kavatsusega, ei ole tegemist turutõrkepiirkonnaga ja sellest tulenevalt pole sellistes piirkondades riigil alust sekkuda.

Paragrahvi 11 lõige 5 sätestab, et toetust ei anta projektile, mille elluviimist on alustatud või mille osas on võetud kohustusi tegevuste elluviimiseks enne toetuse taotluse esitamist. See tuleneb riigiabi eeskirjadest. Näiteks ei tohi toetuse taotleja enne rakendusüksusele taotluse esitamist kinnitada tellimusi, nõustuda pakkumustega, sõlmida lepinguid või kokkuleppeid, teha ettemakset, kasutada teenuseid, sõlmida üleandmise ja vastuvõtmise akte jms.

Sellesse põhimõttesse on toodud üks erand, mida ei loeta elluviimise alustamiseks. Selleks on olukord, kus toetuse saaja on alustanud enne taotluse esitamist sidemastialuse maa hankimise või kasutamise seotud tegevusi. Seda selle tõttu, et maa hankimine ja teadmine, kuhu sidemast rajatakse, on eeldus toetuse taotlemisele, et saada teada projekti kogumaksumus. Projekti kogumaksumust on oluline teada, et mõista, kas projekt on majanduslikult jätkusuutlik, arvestades varem määratletud maksimaalseid hulgimüügitasandi juurdepääsu hindu.

Maa ostmise erandid sätestab ka komisjoni üldise grupierandi määruse artikkel 2 (23)¹⁰ (Komisjoni määrus (EL) nr 651/2014, Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1)). Selles punktis määratletakse tööde alustamine järgnevalt: „*tööde alustamine*“ — *kas investeeringuga seotud ehitustööde alustamine või esimene õiguslikult siduv kohustus tellida seadmeid või muu kohustus, mis teeb investeeringu pöördumatuks, olenevalt sellest, mis on varajasem. Tööde alustamiseks ei peeta maa ostmist ja ettevalmistustöid, näiteks lubade saamist või teostatavusuuringute teostamist. Ülevõtmiste puhul tähendab „tööde alustamine“ omandatud ettevõttega vahetult seotud vara omandamise hetke*“.

Tsiteeritud määrus reguleerib muu hulgas lairibataristule (sh mobiilsidetaristule) antavat riigiabi, mis lähtub lairibale antava riigiabi suunistest.

Järgnevalt on toodud erinevad sidemasti rajamise hinnakomponendid, mida mõjutab sidemastialuse maa asukoht ja mille tõttu on toetuse taotlejal oluline toetuse taotlemise eel teada mastialuse maa asukohta.

- Sidemast (kõrgusega 60–100 m): 130 000–170 000 €. Kõrgemad sidemastid on kallimad olenevalt ka sidemasti tüübist, mis omakorda oleneb sellest, kui suur on

⁹ <https://www.rtk.ee/toetused-ja-taotlemine/taotlejale-ja-toetuse-saajale/keskkonnanouuded>

¹⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:02014R0651-20230701>

sidemastialune maa. Aga hind sõltub ka sellest, kui kaugel koridorist seda kõrgemat sidemasti on vaja või milline on maastik ja taimestik sidemastialuse maa ümbruses.

- Tagasiühenduse võrgu rajamine: 30 000–40 000 € kilomeetri kohta olenevalt pinnasest.
- Elektrivõrguga liitumine: 11 000 € (400 m raadiuses) või 35 000 € (kui liitumispunkt on kaugemale kui 400 m).

Paragrahvis 12 sätestatakse abikõlblikud ja abikõlbmatud kulud. Meetme raames on abikõlblikud need toetuse saaja kulud, mis on otseselt vajalikud abikõlblike tegevuste elluviimiseks ja projekti eesmärkide saavutamiseks. Taristu rajamine hõlmab peamiselt sidemasti ja selle käitamiseks vajaliku passiivse taristu projekteerimise ettevalmistamise (sealhulgas projekteerimistööde ja projekteerimiseks vajalike ehitusgeoloogiliste ja -geodeetiliste tööde tegemist ning geomeetrilist planeerimist) ja projekteerimise ning ehitamise ja järelevalve kulukomponente.

Paragrahvi 12 lõikes 2 sätestatakse meetme raames abikõlblikud kulud. Lõike 2 punktis 2 on abikõlblikuks kuluks nimetatud taristu rajamist koos sidemasti juurde kuuluvate vajalike materjalide ja rajatistega. Näitlik, kuid mitte lõplik nimekiri taristu osadest on järgnev:

- sidemast koos vajalike lisadega (näiteks lennuohutustuled);
- valguskaabli ühenduse rajamine, sh mikrorotutehnoloogiat kasutades, ning sidemasti ühendamine olemasoleva valguskaablivõrguga, selle tarbeks vajaduse korral kaablikanaliseerimise rajamine;
- elektrivõrgu rajamine ja sidemasti ühendamine olemasoleva elektrivõrguga, sh elektrikilpide rajamine, selle tarbeks vajaduse korral kaablikanaliseerimise rajamine;
- sidemasti teenindavate sidekonteinerite ost;
- sidemasti konteineri jahutus- ja/või kliimaseadmed;
- sidemasti konteineris paiknevad seadmekapid või -riiulid;
- sidekonteineri tulekustutussüsteem;
- sidekonteineri turvaseadmed (signalisatsioon jmt);
- sidemasti turvalisuse tagav piirdeaia rajamine, sh nii aia kui ka sidekonteineri lukusüsteem;
- sidemastile ligipääsuks juurdepääsutee rajamine;
- reservtoite generaator koos kütusemahutiga või muu reservtoitelahendus, näiteks akud. Sealjuures on reservtoite generaator koos kütusemahutiga abikõlblik kulu ainult juhul, kui see on kasutatav biodiisli baasil ja selles saab hoiustada ainult biodiisli. Ei toetata reservtoite generaatoreid või kütusemahuteid, mis kasutavad fossiilseid kütuseid, näiteks nafta, maagaas või kivisüsi.

Veel on abikõlblikud projekteerimistööde ja projekteerimiseks vajalike ehitusgeoloogiliste ja -geodeetiliste tööde tegemise kulud ning tegevusega piiritletav geomeetrilise planeerimise kulu. Samuti on abikõlblikud kavandatavale ehitustööle ehitusseaduse alusel kehtestatud korras omanikujärelevalve tagamise kulud, projekti tegevuste tulemusena tekkivate jäätmete taaskasutamise, sh ringlusse võtmisega seotud kulud, ja ehitusprojektide auditeerimise kulud.

Abikõlblikud ei ole abikõlbmatute tegevustega seotud kulud. Samuti ei ole abikõlblikud maa ja olemasoleva ehitise ostmise ja rentimise kulud, amortisatsioonikulud, esinduskulud ja kingitused (sh suveniirid ja meened), kulud, mis on varem riigieelarvelistest, Euroopa Liidu või välisvahendite toetustest hüvitatud, toetusest rajatud taristu haldamise ja käitamisega seotud kulud, mitterahalised kulud, administratiivsed personali- ja üldkulud (välja arvatud ühendmääruse §-s16 loetletud), mööbli ja kontoritehnika soetamise kulud, ruumide rendi- ja üürikulud, projekti elluviimiseks uue

juriidilise isiku või tema struktuuri loomise ja toimimise kulud, liiklusvahendite soetamise, rentimise või liisimise kulud ega muud abikõlblike tegevustega mitteseotud ning projekti elluviimise seisukohalt põhjendamatud ja ebaolulised kulud.

Paragrahvis 13 sätestatakse abikõlblikkuse periood. Toetatavate kulude abikõlblikkuse periood algab taotluse rahuldamise otsuses märgitud kuupäevast. Projekti abikõlblikkuse perioodi lõpptähtaeg on normaalingimustes taotluse rahuldamise otsuse tegemisest arvates 24 kuu jooksul. Rakendusüksus võib mõjuval põhjusel projekti abikõlblikkuse perioodi pikendada, kuid mitte hilisemaks kui 31. detsember 2029. aastal. Mõjuvaks põhjuseks loetakse asjaolu, kui toetuse taotlejal on projekti raames ilmnunud tõendatavaid ja taotleja tegevusest mittesõltuvaid ajalisi viivitusi. Ajalisi viivitusi võivad näiteks põhjustada olukorrad, nagu sidemastialuse maa hankimine, ehitusloa kooskõlastamine kohalikus omavalitsuses, projekti partneritest tulenevad ajalised viivitused (nt sidemasti juurde paigaldatava elektrivõrgu valmiduse tagamine) jt olukorrad.

Eelnev on vajalik, kuna „Eesti lairiba plaani 2030“ koostamise ja selle tarbeks sisendi kogumise käigus ilmnes sidevõrkude arendajatelt, et sidetaristu võrkude arendamisel on keeruline saada maakasutusõigust (eriti sidemastialune maa) just nendele kinnistutele, millele on kõige optimaalsem võrk ehitada. Alustuseks tuleb saada maakasutuse nõusolek ja kokkulepe maa omanikuga. Kuna sidemast on keskkonnapilti muutev ehitis, siis see nõuab kohalikult omavalitsuselt kooskõlastust (detailplaneeringute algatamist, muutmist ja kinnitamist), mis kõik võib tekitada ajalise viivituse. Eelistatud oleks, et projekti ettevalmistuse aste antud aspektis on kõrge, kuid tuleb mõista, et sidevõrguarendajad ei soovi võtta suuri finantsriske olukorras, kus toetuse saamine ei ole garanteeritud ja garantii annab alles see, kui taotlus on menetletud ja toetuse saamise otsus kinnitatud.

Paragrahvis 14 sätestatakse toetuse määra, mis on 70% projekti abikõlblikest kuludest. Maksimaalne toetus projekti kohta on 300 000 eurot, mis on eeldatavasti ühe sidemastikomplekti rajamiseks piisav kaasfinantseeringu suurus.

Meetme eesmärk on saada valgetesse aladesse mobiilside, aga vahend selle saamiseks on rajatav sidemast, millele mittediskrimineerivaks ja avatud juurdepääsuks on määruks kehtestatud reeglid. Meetme raames ei toetata 5G sagedusloa omanike kulusid aktiivseadmetele. Selle põhjus on soov vältida dubleerivaid investeeringuid, kuna määruks kohustab toetuse saajat tagama, et kõik 5G sagedusloa omanikud teenust osutavad. Praegu on selliseid ettevõtteid kolm.

Teadvustades, et aktiivseadmete maksumus võib küündida kuni ühe kolmandikuni sidemasti maksumusest, tegi riik valiku hüvitada sidemasti rajamise kulud 70% ulatuses. Selle eesmärk on võimaldada toetuse saajal pakkuda sidemasti renditeenust soodsamalt ja mittediskrimineerivatel tingimustel ning seeläbi kompenseerida mobiilsideteevõtjatele mittehüvitatavat kulu aktiivseadmete näol.

3. peatükk. Nõuded toetuse taotlejale ja toetusega rajatavale projektile

Eelnõu §-des 15–17 sätestatakse nõuded toetuse taotlejale ja toetusega rajatavale projektile.

Paragrahvi 15 lõige 1 sätestab taotleja tegevusalade nõuded (EMTAK), mis on vajalikud taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaastal.

Lõige 4 kohustab taotlejat teavitama rakendusüksust, kui ta on taotlenud toetust projekti üksikutele tegevustele samal ajal mitmest meetmest või muudest riigieelarvelistest, Euroopa Liidu või välisabi vahenditest. See tingimus on sätestatud, et vältida topeltrahastuse riski.

Lõige 5 kohustab toetuse taotlejat andma teada oma taristust, kui ta seda sihtpiirkonnas omab või kontrollib. Selline kohustus tuleb lairibavõrkude suuniste punktist 127 ja selle eesmärk on suurendada konkureerivate pakkumiste arvu ja soodustada olemasoleva taristu efektiivset kasutamist sidevõrkude ehitamiseks ja kulude vähendamiseks. Sellist taristut omavate taotlejate esitatav teave peab sisaldama järgmisi andmeid:

- teave sellise passiivse taristu asukoha kohta, mida saab kasutada kaablite või seadmete paigaldamiseks, või viide sellist teavet sisaldava andmebaasi kohta (näiteks Maa- ja Ruumiameti Geoportaal, taotleja enda veebileht või taotleja hallatav andmebaas, millele on võimalik anda kolmandate isikute juurdepääs);
- taristule juurdepääsu tingimused või viide nende väljastamise kohta;
- selle asutuse kontaktandmed, kellele juurdepääsu taotleja saab päringuid esitada.

Nimetatud teave esitatakse TTJA-le. See on oluline, sest TTJA saab taotlejate nõuetele vastavuse hindamise ajal (koostöös rakendusüksusega) kasutada saadud teavet olemasoleva taristu efektiivse kasutamise hindamiseks.

Paragrahvis 16 sätestatakse nõuded taotlusele. Lõikes 1 ja 2 sätestatakse üldised nõuded. Lõikes 3 sätestatakse, mis infot ja dokumente taotlus peab sisaldama, ning see on alljärgnev.

1. Taotleja nimi.
2. Projekti nimi.
3. Kõigi Eesti 5G sagedusloa omanike allkirjaõiguslike isikute kirjalikud kinnitused, võttes juriidilisele isikule kohustuse osutada määruse § 17 lõikes 4 sätestatud kvaliteedile vastavat mobiilsideteenust vähemalt 10 aastat alates mobiilsideteenuse käivitamisest toetuse abil rajatud sidemastis.

See on oluline punkt, mis tagab, et koridorile ei rajata ainult sidemaste, vaid kõik 5G sagedusloa omanikud sidemastidel ka mobiilsideteenust osutavad. Kõik sagedusloa omanikud peavad teenust osutama, et saavutada sotsiaalne kaasatus kõikidele teenuse kasutajatele olenemata nende teenuseosutajast. Kuna rändluse tagamine pisteliselt koridoril paiknevatele tugijaamadele on tehniliselt keerukas ja väga kulukas, on oluline, et teenust osutaksid kõik teenuseosutajad ning lõppkasutajatel oleks võimalik nende valitud mobiilsideteenuse teenust tarbida.

Toetuse taotlejal ja 5G sagedusloa omanikul on soovitatav enne toetuse taotlemist sõlmida kahe osapoole vaheline eelleping, mis sätestab vastastikused õigused ja kohustused teenuste osutamiseks **juhul, kui toetuse taotluse otsus on positiivne**. On oluline, et siin toodud soovituslik eelleping sätestaks, et leping kehtib ainult juhul, kui toetust saadakse, et mitte minna vastuollu määruse § 11 lõikega 5 ja välistada olukord, kus lepingut võidakse tõlgendada justkui osapoolte varasemat investeeringukavatsust või tegevuste elluviimise alustamist.

Rakendusüksus võib toetuse menetlemisel arvestada ka muud liiki kohustuse võtmise kinnitust, nagu garantiikiri, kinnituskiri vms, mille on 5G sagedusloa omanike allkirjaõiguslikud esindajad allkirjastanud. Toetuse taotlejal on aga oluline mõista, et vastutus mobiilsideteenuse osutamise tagamise eest langeb toetuse saajale.

Allkirjaõiguslik isik on juhatuse liige või juhatuse liikme volitatud isik.

4. Projekti seos toetusmeetme eesmärgi ja tegevustega.

Taotluses peab olema välja toodud seos toetusmeetme eesmärkidega (määruse § 9), milleks on sidemasti rajamine, et tagada 5G-mobiilsideteenuse katvus valgete aladel transpordikoridoril, ning meetme tegevustega.

5. Toetusmeetme väljundnäitaja – rajatud sidemastide arv.

6. Toetusmeetme tulemusnäitaja – transpordikoridori valgel alal saavutatav 5G katvus kilomeetrites.

Vajalik, et hinnata § 22 lõike 2 punktis 1 toodud kriteeriumi, et näha, kui pikal koridorilõigul mobiilsideteenust osutama minnakse.

7. Lisas 1 loetletud transpordikoridori nimi, turutõrkepiirkonna nimetus, transpordikoridori tüüp, kuhu taristu rajatakse, ning transpordikoridori valge ala kilomeetripostide vahemik, kuhu mobiilsideteenuse katvus tagatakse.

Vajalik § 22 lõike 2 punktis 3 nimetatud kriteeriumi hindamiseks, et näha, kui pikk on valge ala, mida kas lühendatakse või kaob see taristu rajamise tulemusel üldse. Samuti on see vajalik, et pidada järke, millisesse piirkonda on veel toetust vaja anda ja millisesse mitte.

8. Rajatava sidemasti kõrgus.

Projektide hindamiskriteerium, täpsemalt hinnatakse § 22 lõike 2 punktis 2.

9. Taotleja varem rajatud sidemastide arv koos rajamist tõendava väljavõttega raamatupidamisest, ostuarve(d) või müügiarve(d).

Vajalik info § 22 lõike 2 punkti 4 hindamiseks. Samalaadsete projektide all mõeldakse sidemastide rajamist. Selle tõestamiseks esitab taotleja põhivarade väljavõtte, mis näitab, mitut sidemasti taotleja omab, või ostu- või hankedokumendid varasemast sidemasti(de) ostmisest/hankimisest, või müügiarved, mis näitavad, et taotleja on osutanud sidemasti rajamise teenust. Kuna kümne ja enama sidemasti rajamine annavad kriteeriumi eest maksimaalsed hindamispunktid, on tõendatavaid dokumente vaja maksimaalselt kümne taotluse kohta.

Et rakendusasutus saaks taotlust kiiremini menetleda, on nõutud, et ühe taotluse kohta on andmed (tõendavad dokumendid) lisatud ühte faili (faili formaat on pdf või docx).

10. Maakond, kuhu sidemast rajatakse.

Vajalik projektide hindamiseks § 22 lõike 2 punktis 5.

11. Projekti elluviimiseks vajalike abikõlblike kulude eelarve tegevuste lõikes koos kalkulatsiooni ja põhjendusega.

Juhul, kui projekti viiakse ellu mitme erineva hanke või ostumenetlusega, tuleb see taotluses lahti kirjutada, et rakendusüksusel oleks ülevaade hangete või ostumenetluste arvust, mida viiakse ellu taotluses toodud eesmärkide saavutamiseks.

12. Projekti algus- ja lõpukuupäev.

13. Projekti eeldatav tähtaeg rajatavale taristule kasutusloa saamiseks.

Palutakse infot, millal on planeeritud sidemasti, koos selle käitamiseks vajalike kaasnevate rajatistega, valmimise tähtaeg – ehk millal saab sidemast kasutusloa ja seda on võimalik kasutada.

14. Projekti eeldatav tähtaeg määruse § 17 lõike 4 kvaliteedinõuetele vastava mobiilsideteenuse osutamise alustamiseks kõigi 5G sagedusluba omavate sideettevõtjate poolt iga mobiilsideettevõtja kohta eraldi.

Eraldi iga 5G sagedusloa omaniku kohta tuleb märkida tähtaeg, millal vastava sagedusloa omanik määruuses nõutud kvaliteediga mobiilsideteenust rajatud sidemastis osutama hakkab.

15. Projekti elluviimiseks kavandatavad ostumenetlused ja nende sisu lühikirjeldus.

Juhul, kui projekti viiakse ellu mitme erineva hanke või ostuga, tuleb see taotluses lahti kirjutada, ning selgitada, mis on nende sisu, et rakendusüksusel oleks ülevaade hangete ja ostude arvust ja põhjuslikust seosest, mida viiakse ellu taotluses toodud eesmärkide saavutamiseks.

16. Kinnitus projektiga saavutatava 5G osutamisega seotud kulude katmise kohta projekti elluviimisele järgneva kümne aasta jooksul.

Palutakse kinnitust, et projekti raames on 5G-mobiilsideteenuse kulude katmiseks teenuse osutajatel omavahendid olemas, kuna käesolev meede ei hüvita aktiivseadmete ostu, käitamist või ka hilisemaid võrgu (sh passiivse taristu) haldamisega seotud kulusid.

17. Taristuinvesteeringute puhul, mille kavandatud eluiga on rohkem kui viis aastat, tuleb esitada kliimakindluse hinnang vastavalt ühendmääruse [lisa 3 B-osale](#).

18. Kirjeldus, kuidas projekti tegevused panustavad „Eesti 2035“ sihtidega seotud horisontaalsetesse põhimõtetesse ja detailsemalt määratletud valdkondadesse.

Toetusmeede panustab sihi „Eestis on kõigi vajadusi arvestav, turvaline ja kvaliteetne elukeskkond“ mõõdikusse „elukeskkonnaga rahulolu“. Täpsem info vastava sihi kohta leitav siit: <https://valitsus.ee/strateegia-est-2035-arengukavad-ja-planeering/strateegia/aluspohimotted-ja-sihid#Elukeskkond>.

19. Kinnitus, et projekti elluviimisel ei riivata Euroopa Liidu põhiõiguste hartas toodud põhiõiguseid.

20. Kinnitus, et toetuse taotlemise põhjus ei ole § 11 lõike 4 punktis 2 nimetatud asjaolu.

Soovitakse kinnitust, et toetuse taotlemisega ei soovita asendada investeeringuid, mida kavatses toetuse taotleja või temaga seotud juriidiline sideettevõtja järgneva kolme aasta jooksul kehtivates investeeringukavatsustes juba teha. See on kinnitus § 11 lõike 4 punkti 2 nõude täitmise kohta, mis on oluline lairibale antava riigiabi suuniste nõue dubleerivate investeeringute vältimiseks.

21. Taotleja kinnitab rahaliste vahendite olemasolu projekti omafinantseerimiseks projekti nende kulude ulatuses, mida toetusest ei kaeta.

Kinnitus, et 30% omafinantseering projekti edukaks elluviimiseks on toetuse taotlejal olemas või kättesaadav toetuse positiivse otsuse korral.

22. Taotleja kinnitus, et enne toetuse taotlemist pole alustatud § 11 lõike 1 kohaste tegevuste elluviimist, välja arvatud sidemastialuse maa otsimine või omandamine.

Taotleja kinnitab, et taristu rajamisega pole alustatud. Taristu rajamiseks ei loeta sidemastialuse maa otsimist või omandamist. Viimase kohta on seletuskirjas lk-l 8 pikem selgitus, mis käsitleb § 11 lõiget 5.

23. Juhul kui taotleja suhtes kohaldub määruse § 30 lõikes 9 nimetatud olukord, kinnitab taotleja, et lõikes 9 nimetatud meetmed on kasutusele võetud.

Oluline konkurentsioiguse nõuete täitmiseks. Paragrahvi 30 lõikes 9 käsitletakse olukorda, kus juhul kui toetuse saaja asutajate, nõukogu või juhatuse liikmete hulka kuulub mitu (rohkem kui üks) 5G sagedusloa omanikku või konkurentsioigusliku valitseva mõju kaudu seotud isikut, tuleb toetuse saajal järgida antud lõikes nimetatud meetmeid konkurentsi kahjustava horisontaalkoostöö ja -teabevahetuse ärahoidmiseks.

24. Tõend, et taotlejal on olemas sidemastialuse maa asukoht taotluses näidatud valge ala läheduses omandioiguse või kasutusoiguse alusel.

See on oluline selleks, et vältida olukorda, kus taotleja tuleb toetust taotlema heas usus, et saab mastialuse maa asukoha sellesse kohta, mille põhjal taotlus kinnitada, aga hiljem esineb sellega probleeme ja projekt jääb teostamata. Tõendina arvestatakse: a) kinnisturaamatu väljavõtet, kus

nähtub, et omanik on taotleja; b) katastri suhtes isikliku kasutusõiguse olemasolu; c) rendileping kinnistu omanikuga, kus nähtub, et maa renditakse sidemasti paigaldamise jaoks. Valge ala läheduses eeldab, et mastialune maa peab asuma maksimaalselt nelja kilomeetri raadiuses valgest alast, kuhu projekti raames sidemast paigaldatakse. Ka see tuleb tõendis ära näidata.

25. Taotleja kinnitus esitatud andmete õigsuse kohta.

Paragrahvi 16 lõikes 4 defineeritakse termin „5G sagedusloa omanik“. 5G sagedusloa omanik on sideettevõtja, kes osutab vähemalt Euroopa Telekommunikatsiooni Standardite Instituudi (European Telecommunications Standards Institute – ETSI) kolmanda põlvkonna partnerlusprojekti (3rd Generation Partnership Project – 3GPP) standardi versioonil 15 ribalaiusega 40 MHz litsentseeritud sagedusel mobiilsideteenust. **Eestis on 5G sagedusloa omanikud Telia Eesti AS, Tele2 Eesti AS ja Elisa Eesti AS.**

Paragrahvi 17 lõikes 1 sätestatakse nõuded taristule, mida toetuse abil rajatakse. Punktis 1 on toodud välja, et rajatav sidemast peab olema minimaalselt 60 meetri kõrgune. Kui sagedusloa omanikud annavad kinnituse teenuse osutamiseks, mis on § 17 lõikes 4 nõutud, siis nad ka hindavad, kas paigaldataval rajatisel (olenevalt asukohast) on võimalik määrusele vastavat teenust osutada. Muudes punktides on toodud välja nõuded tagasiühenduse võrgule ja nõue, et taristu peab olema tehnoloogiliselt sõltumatu.

Paragrahvi 17 lõige 4 sätestab tingimused mobiilsideteenusele, mida toetuse abil rajatud taristul pakutakse. Punktis üks on toodud välja, et mobiilsideteenust peavad osutama kõik kolm 5G sagedusloa omanikku.

Punkti kaks kohaselt tuleb mobiilsideteenust osutada vähemalt üheksa aastat ja see algab sellest, kui teenus rajatud sidemastis käivitatakse, mis peab toimuma 11 kuu jooksul alates projekti abikõlblikkuse perioodi lõpust.

Punktis kolm tuuakse välja, et teenust tuleb osutada vähemalt 3GPP standardi versioonil 15, minimaalse ribalaiusega 40 MHz litsentseeritud sagedusel. Ehk nõue on, et sagedus, mida kasutatakse, on saadud litsentsi kaudu ja teenust tuleb osutada minimaalselt 5G mitteisesesivas võrgus (5G *non-standalone*). 40 MHz ribalaiuse nõudega saavutatakse teenuse tarbijatele suurem andmete läbilaskevõime ja võrgu maht, mis on oluline nt täielikult täitunud rongide või busside puhul, kus üks tugijaam peab teenindama korraga palju reisijaid.

Tipptunnitingimustes ehk kui võrgu koormus on suur, peab teenus võimaldama vähemalt 100 Mbit/s allalaadimise lõppkasutaja kohta ja 5 Mbit/s üleslaadimise lõppkasutaja kohta. Edasi-tagasi saatmise latentsusaeg ei tohi olla pikem kui 50 millisekundit IP-paketi kohta.

Paragrahvi 17 lõikes 8 on välja toodud keskkonnanõuded ning põhimõtted, millele projekt (sh rajatav taristu) vastama peab.

4. peatükk. Toetuse taotlemine

Eelnõu §-des 18–19 sätestatakse taotlusvooru avamise ja toetuse taotlemise kord.

Paragrahvis 18 sätestatakse taotlusvooru avamine. Lõikes 1 sätestatakse, et taotlusvoor on jooksev. Jooksev taotlemine tähendab, et taotlusi võetakse vastu pidevalt alates vooru avamisest kuni meetme eelarve täieliku ammendumiseni või vastuvõtmise peatamiseni. Jooksva taotlemise korral

vaadatakse taotlused läbi ja menetletakse esitamise järjekorras, tagades taotlejate võrdse kohtlemise.

Lõige 2 kohustab rakendusüksust (Riigi Tugiteenuste Keskus) avaldama oma veebilehel teabe taotluste vastuvõtmise alustamise, peatamise ja lõpetamise kohta ning samuti meetme rahastamise eelarve jäägi kohta. See tagab meetme rahastamise olukorra läbipaistvuse.

Lõikega 3 reguleeritakse taotluste vastuvõtmise peatamise hetke.

Paragrahvi 19 lõige 1 sätestab taotluse esitamise vormi. Toetuse taotleja esindusõiguslik isik peab taotluse esitama digitaalselt allkirjastatuna, kasutades selleks e-toetuse keskkonda. See tagab taotluste turvalise ja elektroonilise menetlemise. E-toetuse keskkond on struktuuritoetuse registri iseteeninduse e-keskkond, mis on leitav [SIIN](#).

Paragrahvi 19 lõige 2 käsitleb taotluse esitamise tähtaega ja erandit tehnilise tõrke korral. Taotlus tuleb esitada § 18 lõike 2 kohaselt teatatud tähtaja jooksul. Kui e-toetuse keskkonnas esineb tehniline tõrge, mis takistab taotluse tähtajaks esitamist, loetakse taotluse esitamise tähtpäevaks järgmine tööpäev pärast tõrke kõrvaldamist.

Lõige 3 sätestab, et taotlusvooru tähtpäevaks esitamata jäetud taotluste esitamise tähtaega ei ennistata. See on normitehniline säte, mis välistab taotluste esitamise tähtaegade pikendamise pärast tähtaja möödumist ja on vajalik taotlusvooru menetluskorra ranguse tagamiseks.

5. peatükk. Taotluse menetlemine

Eelnõu §-des 20–25 sätestatakse taotluse menetlemise protsess (nõuetele vastavuse tuvastamine, hindamine) ning taotluse rahuldamise, osalise rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse kord.

Paragrahvis 20 sätestatakse taotluse menetlemine. Lõige 1 sätestab taotluse menetlemise kolm põhietappi: nõuetele vastavuse tuvastamine, taotluse hindamine ja vastava otsuse tegemine.

Lõige 2 annab rakendusüksusele õiguse taotluse puuduste korral määrata taotlejale lisaandmete või -selgituste esitamiseks tähtaja, mis on kuni kümme tööpäeva. See võimaldab kõrvaldada puudused, mis ei ole sisulised ja mis ei mõjuta taotluse hindamist.

Lõige 3 sätestab taotluse menetlemise tähtaja. Menetlemise standardtähtaeg on kuni nelikümmend viis tööpäeva taotluste esitamise tähtpäevast alates. Rakendusüksus võib menetlemise aega põhjendatud juhtudel (nt vajadus kaasata rohkem eksperte või esitada täpsustavaid küsimusi) pikendada kuni 15 tööpäeva võrra. See annab taotlejale selguse menetlusprotsessi kestuse kohta.

Paragrahvis 21 sätestatakse taotleja ja taotluse nõuetele vastavaks tunnistamine. Lõiked 1 ja 2 seovad taotleja ja taotluse nõuetele vastavuse hindamise otse määruse nõuetega: taotleja vastab nõuetele, kui on täidetud §-s 15 sätestatud nõuded, ning taotlus vastab nõuetele, kui on täidetud §-s 16 sätestatud nõuded.

Lõige 3 näeb ette TTJA kaasamise taotleja ja taotluse nõuetele vastavuse hindamisse, kui rakendusüksus seda vajalikuks peab. TTJA kaasamine on eelkõige suunatud selle kontrollimisele,

et taotleja on täitnud §-st 15 tuleneva lairibale antava riigiabi suuniste nõude. See nõue kohustab taotlejat jagama TTJA-ga infot olemasoleva taristu (asukoht, juurdepääsutingimused) kohta sihtpiirkonnas, et tagada olemasoleva taristu efektiivne kasutamine ja soodustada teiste huvitatud isikute kaasamist mobiilsidevõrgu rajamisse. TTJA sisend aitab rakendusüksusel hinnata, kas taotleja on loonud teistele mobiilsideettevõtjatele taristule juurdepääsu võimaldamiseks piisavad tingimused.

Paragrahvis 22 sätestatakse taotluste hindamine ja valikumetoodika. Lõiked 1, 3, 4 ja 5 sätestavad hindamisprotsessi üldised raamid. Nõuetele vastavaks tunnistatud projekte hindab rakendusüksus vastavalt määruse lisas 2 koostatud hindamiskriteeriumitele. Hindamine toimub skaalal ühest viieni ning taotluse positiivseks hinnanguks peab koondhinne olema vähemalt 2,0. Koondhinne arvutatakse hindamiskriteeriumitele antud hinnete kaalutud keskmisena.

Lõige 2 määratleb viis hindamiskriteeriumit, mis on järgmised:

1. hindamiskriteerium: projekti kuluefektiivsus – 50%

See on kõige kaalukam kriteerium ja otseselt seotud lairibale antava riigiabi suunistega, et tagada ressursi kõige efektiivsem kasutus. Kriteeriumiga hinnatakse projekti kulu ja kvaliteedi suhet, eesmärgiga saavutada transpordikoridoril võimalikult suur 5G katvuse pikkus (km), samal ajal kulu minimeerides. Mida madalam on projekti abikõlblik kulu kilomeetri kohta, seda kõrgema punktisumma taotlus saab. Arvesse võetakse projekti passiivse taristu rajamise abikõlblikud kulud nii omafinantseeringu kui ka riikliku finantseeringu puhul.

Kulud märgitakse taotluses § 16 lõike 3 punkti 11 alusel.

Kilomeetrid märgitakse taotlusesse § 16 lõike 3 punkti 6 alusel.

Mõõdik: kulu kilomeetri kohta

Valem: $\text{leviala ühikukulu} = \text{abikõlblike kulude arv} / \text{projektiga saavutatav 5G katvuse kilomeetrite arv (km)}$

Skaala:

- Kulu < 37 500 € = 5 punkti
- Kulu vahemikus 37 499 – 49 999 €/km = 4 punkti
- Kulu vahemikus 50 000 – 62 499 €/km = 3 punkti
- Kulu vahemikus 62 500 – 74 999 €/km = 2 punkti
- Kulu vahemikus > 75 000 €/km = 1 punkt

---

2. hindamiskriteerium: projekti kooskõla valdkondlike arengukavadega ja meetme eesmärkidega – 20%

Selle kriteeriumiga hinnatakse projekti panust meetme ja valdkondlike strateegiate (sh digiühiskonna arengukava) pikaajalistesse eesmärkidesse, mida kõige paremini toetab rajatava sidemasti kõrgus. Kriteeriumi järgi premeeritakse taotlejaid, kes rajavad kõrgemaid sidemaste.

Kõrgem sidemast on kriitiline näitaja levi kvaliteedile, stabiilsusele ja ulatusele, aidates ületada maastikutakistusi ning tagades kaugema leviulatuse koridori käänulisel kulgemisel.

Kõrge sidemast on tehnoloogianeutraalne investering, mis teenib mitut põlvkonda (5G, 6G ja edasised), tagades taristu pikaajalise tasuvuse, mis on kooskõlas digiühiskonna arengukava strateegiliste taristuinvesteeringute eesmärkidega.

Sidemasti kõrgus märgitakse taotluse § 16 lõike 3 punkti 8 alusel.

Mõõdik: projektiga rajatava sidemasti kõrgus

Skaala :

- Kõrgus > 90 m: **5 punkti**
  - Kõrgus 81–89 m: **4 punkti**
  - Kõrgus 71–80 m: **3 punkti**
  - Kõrgus 61–70 m: **2 punkti**
  - Kõrgus = 60 m: **1 punkti**
-

3. hindamiskriteerium: projekti põhjendatus – 15%

Selle kriteeriumi eesmärk on hinnata projekti mõjusust ehk sekkumist piirkondadesse, kus turutõrkepiirkond on pikim. Mida pikem on valge ala koridori peal, seda suurem on probleem ning seda tuntavam on teenuse kättesaadavuse paranemine kasutaja jaoks. Sekkumine pikkadesse valgetesse aladesse tagab, et varasemalt pika katkestusajaga lõik koridoril muutub toetuse tulemusel lühemaks. Määruse lisas 1 on nimetatud transpordikoridorid koos turutõrkepiirkondadega. Mida pikemasse turutõrkepiirkonda uus sidemast rajatakse, seda põhjendatum on projekt.

Turutõrkepiirkonnad märgitakse taotluses § 16 lõike 3 punkti 7 alusel.

Mõõdik: turutõrkepiirkonna pikkus (km)

Skaala:

- Turutõrkepiirkonna pikkus, kuhu sidemast rajatakse, on **üle 8 km: 5 punkti**
  - Turutõrkepiirkonna pikkus, kuhu sidemast rajatakse, on **6–7,99 km: 4 punkti**
  - Turutõrkepiirkonna pikkus, kuhu sidemast rajatakse, on **3–5,99 km: 3 punkti**
  - Turutõrkepiirkonna pikkus, kuhu sidemast rajatakse, on **1–2,99 km: 2 punkti**
  - Turutõrkepiirkonna pikkus, kuhu sidemast rajatakse, on **< 0,99 km: 1 punkt**
-

4. hindamiskriteerium: toetuse taotleja suutlikkus projekti ellu viia – 5%

Hinnatakse taotleja varasemat kogemust sidemastide rajamisel. Kinnituse taotleja omavahendite olemasolu kohta annab taotleja taotluse esitamise faasis, seega seda aspekti siin ei käsitleta. Eeldus on, et suurem kogemus tagab ka taotleja vastutustundlikud finantsotsused, kuna kui projekt valmis ei saa, on alus raha tagasi küsida.

Rajamise kogemust tõestatakse:

- a) väljavõttega raamatupidamisest selle kohta, kui palju taotlejal sidemaste on;
- b) ostuarve(d), kus on näidatud, et taotleja on hankinud sidemaste või sidemastide rajamist;
- c) müügiarve(d), kus on näidatud, et taotleja on osutanud sidemastide rajamise teenust.

Põhjaliku tegevuskava esitamisel peab taotleja tegevuskavas järkjärguliselt välja tooma, kuidas projekt ellu viiakse. Eelkõige peab tegevuskava sisaldama alltoodud teavet.

1. Planeerimine ja asukoha kinnitamine: täpne masti asukoha ja kõrguse määratlus (lähtudes raadioside planeerimistarkvarast ja maastikust), sealhulgas geodeetiliste uuringute ja juurdepääsuteede lahenduste esialgsed plaanid.
2. Juriidiline eeltöö: üksikasjalik plaan maakasutuse kokkulepete (servituudid või rendilepingud) sõlmimiseks ja kooskõlastusteks naabrite/huvigruppidega.
3. Haldus- ja projekteerimisetapp: ajastatud kava ehitusloa taotlemiseks kohalikust omavalitsusest ja ehitusprojekti koostamiseks (sh vundamendi ja elektriühenduste tehnilised lahendused).
4. Ehitus ja paigaldus: fikseeritud etapid masti füüsiliseks rajamiseks, alates vundamendi valamise ja masti püstitamise kuni tehnilise seadmekapi monteerimise ning elektrivarustuse ja fiiberoptilise kaabli ühendamiseni.
5. Aeg ja vastutus: iga nimetatud etapi juures peab olema märgitud konkreetne ajaline raamistik ja tegevuse elluviimise eest vastutav isik/osakond.
6. Lõpp-protokollid ja kasutuselevõtt: plaan ehitise vastuvõtuprotsessiks, sealhulgas nõutavate vastuvõtukatsetuste ja mobiilsideettevõtjate levitestide tegemine, et tagada sidemasti sihtotstarbeline kasutuselevõtt.

Mõõdik: sidemastide rajamise kogemus

Skaala :

- Taotleja on rajanud üle 10 sidemasti: **5 punkti**
- Taotleja on rajanud 6–9 sidemasti: **4 punkti**
- Taotleja on rajanud 3–5 sidemasti: **3 punkti**
- Taotleja on rajanud 1–2 sidemasti: **2 punkti**
- Taotleja ei ole varem sidemaste rajanud, kuid on esitanud detailse tegevuskava: **1 punkt**

5. hindamiskriteerium: projekti kooskõla Eesti pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtete ja sihtidega – 10%

Selle kriteeriumi eesmärk on mõõta projekti panust „Eesti 2035“ aluspõhimõtte „Eestis on kõigi vajadusi arvestav, turvaline ja kvaliteetne elukeskkond“ sihi mõõdikusse „elukeskkonnaga rahulolu“. Meede juba panustab nimetatud mõõdiku kasvatamisse ainuüksi transpordikoridoridel kvaliteetse mobiilsideteenuse kättesaadavuse parendamisega, mida hinnatakse punktides 1, 2 ja 3 (kõik on seotud puuduliku mobiilside katvuse vähendamisega transpordikoridoridel).

Hindamiskriteeriumi eesmärk on suurendada elukeskkonnaga rahulolu maakondades, kus turupõhised sideinvesteeringud on eeldatavasti madalamad. Statistikaameti andmete kohaselt on

Harju ja Tartu maakonna SKP elaniku kohta tunduvalt kõrgem kui Eesti keskmine, samal ajal kui ülejäänud maakondades on see näitaja madalam (vt Tabel 1). Eelkõige madalama SKP-ga maakondades on ettevõtlust vähem ja elanikkonna tihedus madalam, mis tähendab sideettevõtjatele väiksemat ärihuvi ja tulupotentsiaali sidemastide rajamiseks ilma toetuseta.

Tabel 1: SKP elaniku kohta maakonniti

Maakond	SKP elaniku kohta (eurot)
Eesti kokku	27 868
Harju maakond	36 786
Tartu maakond	27 500
Ida-Viru maakond	20 626
Järva maakond	19 467
Lääne-Viru maakond	18 385
Saare maakond	18 368
Pärnu maakond	17 480
Viljandi maakond	17 217
Rapla maakond	16 757
Hiiu maakond	16 638
Jõgeva maakond	16 000
Valga maakond	15 528
Lääne maakond	14 743
Võru maakond	14 366
Põlva maakond	13 475

Allikas: Statistikaamet, 2023

Seega antakse lisapunkte projektidele, mis panustavad regionaalsesse tasakaalustatud arengusse, suunates toetuse just neisse maakondadesse, kus turumajanduslik motivatsioon on väiksem, aidates sel viisil parandada elukeskkonda ja vähendada regionaalseid erinevusi vastavalt „Eesti 2035“ arengustrateegia aluspõhimõtetele. Taotlejale annaks lisapunkte see, kui lisaks transpordikoridori katvusele sihitaks sidemastide rajamist maakondadesse, kus SKP on madalam.

Maakonnad jaotati kolme skaalasse 2023. aasta andmete põhjal. Esimene ja madalama tulemuse toov skaalade plokk on maakonnad, mille SKP elaniku kohta on rohkem kui 20 000 eurot. Teise ploki ja 3 punkti toovad maakonnad, mille SKP elaniku kohta on vahemikus 16 000 – 19 999 eurot. Viimane ja enim punkte toov plokk on maakondadest, kus SKP on madalam kui 15 999 eurot.

Maakond, kuhu sidemast rajatakse, märgitakse § 16 lõike 3 punkti 10 alusel.

Mõõdik: maakond, kuhu sidemast rajatakse

Skaala:

- Rajatav sidemast asub Põlva, Võru, Lääne või Valga maakonnas: **5 punkti**
- Rajatav sidemast asub Jõgeva, Hiiu, Rapla, Viljandi, Pärnu, Saare, Lääne-Viru või Järva maakonnas: **3 punkti**
- Rajatav sidemast asub Harju, Tartu või Ida-Viru maakonnas: **1 punkt**

Näide hindamiskriteeriumite kalkulatsioonidest, kui toetust taotleb järgnevate näitajatega projekt:

- Projekti abikõlblike kulude summa: 250 000 eurot
- Kilomeetrite arv koridoril, kus saavutatakse määruses nõutud kvaliteediga 5G-mobiilsideteenus: 4 km
- Rajatava sidemasti kõrgus: 80 m
- Turutõrkepiirkonna kogupikkus: 3,5 km
- Varasemad sidemasti rajamise projektid: 2 tk
- Sidemast rajatakse maakonda: Harjumaa

Kalkulatsioonid kriteeriumite põhjal

Kriteerium	Projekti näitaja	Skaala vahemik	Punkti summa
1. Kuluefektiivsus	250 000 € / 4 km	62 500 €/km	2 punkti
2. Sidemasti kõrgus	80 m	71–80 m	3 punkti
3. Turutõrkepiirkonna pikkus	3,5 km	3–5,99 km	3 punkti
4. Sidemastide rajamise kogemus	2 tk	1–2	2 punkti
5. Maakond, kuhu sidemast rajatakse	Harjumaa	Kõrgeima SKP-ga maakond	1 punkt

Arvutame kaalutud keskmise punkti summa hindamiskriteeriumite osakaalude põhjal:

Kriteerium	Osakaal (osa %)	Punkti summa	Kaalutud punkti summa
1. Kuluefektiivsus	50%	2	1
2. Masti kõrgus	20%	3	0,6
3. Põhjendatus	15%	3	0,45
4. Suutlikkus	5%	2	0,1
5. Regionaalne kooskõla	10%	1	0,1
Kokku	100%	11	2,25

Projekti kaalutud keskmine on 2,25 punkti. Projekt ületab 2 punkti lävendi.

Lõige 6 sätestab protseduuri, kui jooksvas taotlusvoorus tekib mitme taotleja vahel kattuvus samas transpordikoridori valges alas. Ühe kilomeetri kohta antakse toetust ainult ühele taotlejale. Kattuvuse korral eelistatakse parema koondhinde saanud projekti (pingerida või suurem kuluefektiivsus) või varem rahuldamise otsuse saanud taotlust (jooksev taotlemine). Punkt 4 kohustab rakendusüksust andma hilisemale või madalama koondhinde saanud taotlejale kümme tööpäeva aega taotluse muutmiseks ja kattuvate kilomeetrite eemaldamiseks. Kui taotleja taotlust muuta ei soovi, tehakse rahuldamata jätmise otsus.

Paragrahvi 23 lõige 1 sätestab, et taotlusi rahuldatakse taotlusvooru eelarve ammendumiseni. Kui sama valge ala katmiseks on mitu taotlust, moodustatakse taotluste vahel pingerida vastavalt § 22 lõikes 6 sätestatud valikumetoodikale. Eelistatakse projekti, millel on parim koondhinne.

Kui kattuvust ei teki, rahuldatakse taotlused, mis on saanud vastavalt § 22 lõikele 5 koondhindena positiivse hinnangu (vähemalt 2,0 punkti).

Paragrahv 23 lõige 2 on oluline, kuna **käesolevas toetusmeetmes täidab RTK toetuse andmise otsus ka üldise majandushuvi teenuse pakkumise kontekstis ülesannete andmise akti rolli**. Oluline on, et toetuse andmise otsus sisaldaks informatsiooni, mida peab sisaldama ülesannete andmise akt; see on sätestatud määruse § 23 lõikes 2 järgnevalt:

1. Üldist majandushuvi pakkuva teenuse sisu ja kestus.

Üldist majandushuvi pakkuva teenuse sisu saab olla mobiilsideteenuse osutamiseks toetuse abil rajatud taristu haldamine ja käitamine, tagades neis piirkondades kiire mobiilsideühenduse. Kestuse märke all tuleb arvestada, et 5G sagedusloa omanikel on paindlikkus teenust osutama hakata 11 kuud peale projekti abikõlblikkuse lõppu (pärast sidemasti kasutusloa saamist) ja teenust tuleb osutada 9 aastat, et mahtuda komisjoni otsuse lubatud 10 aasta piiri sisse.

2. Viide komisjoni 16. detsembri 2025 aasta otsusele ja otsuse artikli 2 lõike 1 punktile a.

RTK viitab, et toetus on riigiabi komisjoni 16. detsembri 2025 aasta otsuse „Komisjoni otsus üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena antava riigiabi suhtes“ artikli 2 lõike 1 punkti a mõistes.

3. Valge ala nimetus ja kilomeetripostide vahemik, kus üldise majandushuvi teenust pakutakse.

See punkt täidab asjaomase territooriumi täpsustamise nõuet, kus toetuse saaja mobiilsideteenuse osutamise tagama peab.

4. Hüvitise arvutamise, kontrolli ja läbivaatamise parameetrid.

Siin peaks olema viited, et abikõlblikke kulusid hüvitatakse tegelike kulude alusel. Lisaks katavad selle punkti põhimõtte ühendmääruse § 8 lõike 4 punktid 4, 5, 12 ja 13, mis juba ka sätestavad toetuse finantsmahud, toetuse maksmise tingimused, finantskorrektsioonid jms. Viide komisjoni otsuse artiklile 6, mis kohustab sätestama mõistliku kasumi arvutamise metoodika. Mõistlik kasumimäär vastavalt komisjoni otsuse artiklile 6 on kapitali tasuvuse määr, mis ei ületa asjaomast intressimäära vahetustehingute intressimäära pluss 100 baaspunkti.

5. Asjakohasel juhul tulenevalt kliimakindluse tagamise hindamise tulemustest taristu kliimakindluse tagamise tingimused ja kohanemismeetmed, kui need projektile kohalduvad.

Antud punkt ei ole seotud üldist majandushuvi pakkuva teenuse ülesannete andmise aktiga, vaid tuleneb kliimakindluse tagamise nõuetest.

Lisaks sellele viitab § 23 lõige 2 ühendmääruse § 8 lõikele 4, kus loetletakse taotluse otsuses märgitav info. Järgnevalt on toodud sellest loetelust punktid, mis on samuti vajalikud üldise majandushuvi ülesannete andmise akti jaoks:

- 1) otsuse tegemise kuupäev;
- 2) toetuse saaja nimi, aadress ja isiku- või registrikood;
- 3) projekti nimetus ja number;
- 4) projekti kogusumma, eristades sellest abikõlblike kulude summa;
- 5) toetuse ja omafinantseeringu summad ning nende osakaalud abikõlblikest kuludest;
- 6) teave riigiabi või vähese tähtsusega abi andmise kohta, kui tegemist on sellise abi andmisega;

- 10) toetuse saaja kohustused, sealhulgas teave kestuse nõude rakendumise kohta;
- 12) toetuse maksmise tingimused ja makse aluseks olevate dokumentide ja teabe esitamise kord;
- 13) toetuse maksmise peatamise, finantskorrektsiooni ja taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamise alused;
- 14) lõppsaajale toetuse andmiseks või tegevuste sihtrühmale teenuse osutamiseks § 41 lõikes 1 nimetatud asjakohased tingimused, kui projekt hõlmab toetuse andmist lõppsaajale;
- 15) viide otsuse vaidlustamise tähtaja ja korra kohta, kui toetuse saajal on vaide esitamise õigus;
- 16) otsuse tegija andmed;
- 17) toetuse andmise tingimuste määruks nimetatud muu teave.

Eelnõu § 24 sätestab taotluse rahuldamata jätmise korra. Taotlus jäetakse rahuldamata, kui taotlus ja taotleja ei vasta määruks sätestatud nõuetele, kui taotluse rahuldamine ei ole võimalik taotlusvooru eelarvevahendite lõppemise tõttu ja kui taotleja on alutanud projekti elluviimist või projekti, mille osas on võetud kohustusi tegevuste elluviimiseks enne toetuse taotluse esitamist. Elluviimise puhul on erand sidemasti aluse maa omandamine või maale muul viisil kasutamise õiguse saamine.

Eelnõu § 25 lõige 1 näeb ette taotluse osalise rahuldamise võimaluse, kui taotluste rahastamiseks ette nähtud eelarve on ammendumise tõttu piiratud. Lõige 2 sätestab, et taotluse osaline rahuldamine on võimalik ainult taotleja nõusolekul. Kui rakendusüksus teeb taotlejale ettepaneku vähendada toetuse summat või muuta projekti tegevusi ning taotleja selle ettepanekuga ei nõustu, teeb rakendusüksus taotluse rahuldamata jätmise otsuse. See tagab, et taotleja peab olema valmis projektist osa tegevusi välja jätma, kui toetust ei ole võimalik täies mahus anda.

6. peatükk. Taotluse rahuldamise otsuse muutmise ja kehtetuks tunnistamine

Eelnõu §-des 26–27 sätestatakse taotluse rahuldamise otsuse muutmise ning kehtetuks tunnistamine.

Paragrahvis 26 sätestatakse taotluse rahuldamise otsuse muutmise. Lõige 1 sätestab, et otsuse muutmisel lähtutakse ühendmääruse §-des 12–13 sätestatud tingimustest ja korrast. Taotluse muutmist võib taotleda toetuse saaja kirjaliku avalduse alusel (nt projekti elluviimise tähtaja pikendamine toetuse saajast mitteolenevatel põhjustel, nagu lubade viibimine) või selle võib algsatada rakendusüksus.

Lõige 2 annab rakendusüksusele õiguse otsuse muutmise keelduda, kui muudatus on vastuolus projekti sisu, eesmärkide, oodatavate tulemuste või määruks esitatud nõuetega. Oluline on punkt 2, mis sätestab rakendusüksuse õiguse keelduda muudatustest, mis ei ole kooskõlas riigiabi eeskirjadega (sh lairibale antava riigiabi suunised ja üldist majandushuvi pakkuvat teenust reguleerivad sätted).

Paragrahvis 27 sätestatakse taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamine ja toetuse vähendamine.

Lõige 1 sätestab taotluse rahuldamise otsuse osalise või täieliku kehtetuks tunnistamise ja toetuse tagasinõudmise alused. Peamised alused on ebaõigete andmete esitamine, pettus või õigusvastane mõjutamine ning toetuse saaja soov toetuse kasutamisest loobuda.

Lõige 2 täiendab aluseid ning on oluline riigiabi kontekstis. Punkt 1 näeb ette kehtetuks tunnistamise aluse, kui toetuse saaja ei täida käesoleva määruks §-des 30 (toetuse saaja kohustused) ja 32

(hulgimüügitasandile juurdepääs) sätestatud kohustusi. Kohustus on ka tagada kõigile sideettevõtjatele ja 5G sagedusloa omanikele avatud juurdepääs taristule, mis tuleneb lairibale antava riigiabi suunistest ja on toetuse andmise üks alus. Punkt 2 annab rakendusüksusele õiguse tunnistada otsus kehtetuks, kui ilmneb vastuolu riigiabi eeskirjadega. See tagab, et riigiabina antud hüvitis on igal ajahetkel kooskõlas Euroopa Komisjoni otsustega.

7. peatükk. Toetuse maksmise tingimused

Eelnõu §-des 28–29 käsitletakse toetuse maksmise tingimusi ja korda rajatud taristu ning mobiilsideteenuse osutamise kontrolliks.

Paragrahvis 28 käsitletakse toetuse maksmist. Lõike 1 kohaselt makstakse toetus välja tegelike kulude alusel. Tegelike kulude alusel hüvitamine on oluline, et vältida üldist majandushuvi pakkuva teenuse ja lairibale antava riigiabi suuniste kontekstis toetuse saajale ülemäärase hüvitise maksmist. Lisaks on viidatud ühendmääruse §-le 27, mille sisu on järgnev:

„Ühendmääruse § 27. Tegelike kulude alusel toetuse maksmine

(1) Tegelike kulude alusel tehakse makse ühel järgmistest tingimustest:

- 1) abikõlblik kulu on tekkinud ja tasutud;
  - 2) abikõlblik kulu on tekkinud ja see on omafinantseeringu ulatuses tasutud.
- (2) Lõike 1 punkti 2 alusel tehakse makse otse tarnijale või töövõtjale (edaspidi *arve väljastaja*) järgmistel tingimustel:

- 1) toetuse saaja on selleks soovi avaldanud ja arve väljastaja on andnud kinnituse, et ta on sellest teadlik;
  - 2) makset on võimalik teha arvel märgitud maksetähtajaks;
  - 3) toetuse saaja ei ole riigiasutus.
- (3) Rakendusüksuse õigus teha toetuse makse otse arve väljastajale ei tähenda toetuse saaja kohustuste üleminekut rakendusüksusele ega seda, et toetuse saaja on toetuse väljamaksmisnõude loovutanud arve väljastajale. Kulu tasumise nõue loetakse täidetuks, kui rakendusüksus on makse teinud arve väljastajale.
- (4) Kui hankelepingu abikõlblike kulude summa ilma käibemaksuta on võrdne 20 000 euroga või sellest suurem, kontrollitakse riigihanke kooskõla riigihangete seaduse §-s 3 nimetatud põhimõtetega või kõnealusele riigihanketele kohalduvate riigihangete seaduse sätetega.“

Lõige 2 sätestab, et toetuse maksete tegemisel lähtutakse ühendmääruse §-des 24–26 nimetatud ning määruses ja taotluse rahuldamise otsuses sätestatud maksete tegemise täpsustavatest tingimustest ja korrast.

Ühendmääruse §-d 24–26

„§ 24. Makse saamiseks dokumentide esitamine

- (1) Makse saamise aluseks nõutud dokumendid ja tõendid esitab toetuse saaja rakendusüksusele e-toetuse keskkonna kaudu.
- (2) Rakendusüksus võib toetuse andmise tingimustes nimetatud juhul algetada makse, kui makse tegemise aluseks olevad asjaolud on tuvastatavad andmekogust.
- (3) Riigiasutus ei pea esitama kulu tasumist tõendavaid dokumente ning kohaliku omavalitsuse üksus ja tema asutus ning muu avalik-õiguslik juriidiline isik palga ja sellest tasutavate maksude ja maksete tasumist tõendavaid dokumente.

§ 25. Makse ja ettemakse menetlemine

(1) Paragrahvi 27 lõike 1 punkti 1 kohast makset ja ettemakse kasutamise aluseks olevaid dokumente ja tõendeid menetletakse kuni 80 kalendripäeva dokumentide saamisest arvates ning ettemakset kuni 15 kalendripäeva ettemakse taotluse saamisest arvates.

(2) Kui makse või ettemakse kasutamise tõendamise aluseks olevates dokumentides on puudusi või kulude abikõlblikkuse üle otsustamiseks on vaja lisateavet, võib rakendusüksus pikendada lõikes 1 nimetatud tähtaegu puuduste kõrvaldamise või dokumentide või teabe esitamise aja võrra, teavitades sellest toetuse saajat.

(3) Rakendusüksus kinnitab makse hiljemalt kolm tööpäeva enne ülekande tegemist. Nimetatud kolm tööpäeva sisalduvad lõikes 1 nimetatud päevade arvus.

§ 26. Toetuse maksmise üldtingimused

(1) Toetust makstakse kuni 31. märtsini 2030. a.

(2) Toetuse maksmise aluseks on toetuse saamisega seotud tingimuste ja kohustuste täitmine.

(3) Makse tehakse vastavalt määratud toetuse osakaalule abikõlblikest kuludest ja mitte rohkem kui määratud toetuse summa.

(4) Kui toetus hõlmab riiklikku kaasfinantseeringut, tehakse makse vastavalt fondi vahendite ja riikliku kaasfinantseeringu proportsioonidele.

(5) Kui taotluse rahuldamise otsuse jõustumine sõltub kõrvaltingimuse saabumisest või täitmisest, tehakse makse pärast kõrvaltingimuse saabumist või täitmist.

(6) Lõppmakse tehakse pärast lõikes 2 nimetatud tingimuste ja kohustuste täitmise kontrollimist.“

Paragrahvis 29 sätestatakse kord taristu valmiduse ja mobiilsideteenuse osutamise kontrollimiseks. Paragrahv sätestab korra, et tagada riigiabi meetme eesmärgi täitmine, milleks on 5G sagedusloa omanike mobiilsideteenuse kättesaadavus valgetel aladel. See on otsene avaliku teenindamise kohustuse (ÜMPT) kontroll.

Lõige 1 annab rakendusüksusele õiguse kaasata kontrollimiseks TTJA, mis tagab tehnilise kompetentsi mobiilsideteenuse kvaliteedi ja valmiduse hindamisel.

Lõige 2 sätestab, et rakendusüksus kontrollib § 16 lõike 3 punktis 14 sätestatud tähtpäeva saabumisel, kas §-s 17 esitatud nõuded on täidetud vastavalt § 16 lõike 3 punktides 5 ja 6 lubatule. Kontrollitakse nii taristu (sidemasti) valmimist kui ka mobiilsideteenuse osutamise alustamist (vastavalt ÜMPT nõuetele).

Lõige 4 annab õiguse nõuda toetuse saajalt asjakohast dokumentatsiooni (nt 5G sagedusloa omanike raadiosidevõrgu planeerimistarkvara leviala simulatsioonid, rendilepingud) ja teha riskihindamise tulemusena kohapealne kontroll, et veenduda sidevõrgu valmimises ja teenuse osutamises. Kohapealne kontroll võib hõlmata kiirusmõõtmisi (üles- ja allalaadimine) ning viitaja ja ribalaiuse tuvastamist, võttes arvesse tipptunnitingimusi ja muid raadioside leviala mõjutavaid faktoreid.

Lõiked 8, 9 ja 10 reguleerivad puuduste korral tegutsemist. Rakendusüksus fikseerib kontrollaktis mittevastavused ja annab toetuse saajale tähtaja puuduste kõrvaldamiseks. Kui puudusi ei kõrvaldata, on rakendusüksusel õigus teha toetuse tagasinõudmise otsus vastavalt ühendmääruse §-le 35.

8. Rakendusüksuse ja toetuse saaja õigused ja kohustused

Eelnõu §-d 30 ja 31 sätestavad toetuse saaja ja rakendusüksuse õigused ja kohustused.

Paragrahvi 30 lõige 3 sätestab toetuse saaja kohustused hanke või ostumenetluse läbiviimiseks. Kuna võimalikud toetuse saajad on eeldatavasti juriidilised isikud ning kui nende abikõlbliku kulu maksumused taristu rajamisel ületavad 20 000 eurot, on nad kohustatud ostumenetluse läbiviimisel järgima ühendmääruse § 11 lõiget 4, mille kohaselt:

- „1) ostumenetluses koheldakse isikuid võrdselt ja ühetaoliselt;
- 2) ostumenetlus viiakse läbi läbipaistvalt ja kontrollitavalt;
- 3) ostu kirjeldus peab tagama turuosaliste võrdse ligipääsu ostumenetlusele;
- 4) väljavalitud pakkumuse esitanud pakkuja ja toetuse saaja ning nende osanik, aktsionär, liige või juhtorgani liige ei tohi omada osalust üksteise äriühingus ega kuuluda üksteise juhatusse või nõukokku;
- 5) funktsionaalselt koos toimivat või samaliigilist ostu ei ole kunstlikult jagatud osadeks eesmärgiga vältida lõikes 3 nimetatud kohustust;
- 6) riigihangete registris või selle väliselt ostu tegemise kohta avaldatud teates või hinnapäringus kirjeldatakse läbirääkimiste korda juhul, kui pärast pakkumuse esitamist peetakse pakkujaga läbirääkimisi.“

Lõige 4 koondab toetuse saaja erikohustused, mis on seotud lairibale antava riigiabi suuniste ja üldist majandushuvi pakkuva teenuse täitmisega. Punkt 2 on seotud ÜMPT sisuga. Toetuse saaja peab tagama, et hiljemalt 11 kuu jooksul pärast projekti abikõlblikkuse perioodi lõppu (taristu valmimist) osutavad sellel taristul mobiilsideteenust kõik 5G sagedusloa omanikud. See on oluline, et tagada koridoridel mobiilside kättesaadavus olenemata kasutaja mobiilsideettevõtjaist.

Punkt 5 nõuab eraldi raamatupidamist toetusega rajatud taristu (kulude ja tulude) korral, sealhulgas antenni paigalduskoha renditeenuse ja hulgimüügitasandi võrguteenuse jaoks. See on LRS-i ja ÜMPT nõue, et oleks võimalik kontrollida, **kas taristut hallatakse kuludele orienteeritult ning ei ole tekkinud liigset hüvitist.**

Punktid 7, 8 ja 9 puudutavad otseselt liigse hüvitise (ÜMPT) vältimist. Toetuse saaja peab teavitama liigse hüvitise tekkimisest, esitama vastavad andmed järelaruandes ning liigse hüvitise korral selle tagasi maksuma. Liigne hüvitis tekib, kui toetuse saaja saab toetatava tegevuse elluviimise tulemusel suuremat hüvitist, kui on lubatud komisjoni otsuses artiklitega 5 ja 6.

Punkt 17 sätestab taotleja kohustused avalikustada rajatud sidevõrk. Selle protsessi tulemusel peaks valminud taristu kaardid olema toodud välja taotleja kodulehel ja ehitisregistris. Tegemist on avalikustamisest ja teavitamisest tuleneva nõudega.

Lõiked 9 ja 10 sätestavad erinõuded konkurentsi kahjustava horisontaalse koostöö vältimiseks. Eelkõige puudutab see olukorda, kus toetuse saaja asutajate, nõukogu või juhatuse hulka kuulub mitu 5G sagedusloa omanikku või nendega seotud isikut. Nõuete eesmärk on paika panna organisatsioonilised meetmed ja kontrollimehhanismid, mis väldivad konkurentsiõiguslikult tundliku äriteabe sattumist juhtorgani liikmete kätte, kes täidavad samu ülesandeid sideettevõtetes (nt topeltjuhtimine). Rakendusüksusel on õigus nõuda selle olukorra tõendamiseks dokumentatsiooni ja kaasata vajaduse korral Konkurentsiamet.

Paragrahvis 31 sätestatakse rakendusüksuse õigused ja kohustused. Lõike 2 punktid 1 ja 2 on seotud LRS-i ja ÜMPT järelevalvega. Rakendusüksus on kohustatud vähemalt iga kolme aasta järel kontrollima, et toetuse saajale ei oleks makstud liigset hüvitist üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamise eest. Liigse hüvitise ilmnemise korral on rakendusüksusel kohustus nõuda see tagasi.

Punkt 6 sätestab, et riigiabi andmise ja kasutamisega seotud dokumente tuleb säilitada vähemalt kümme aastat pärast projekti abikõlblikkuse perioodi lõppu.

9. peatükk. Hulgimüügitasandi juurdepääs toetusega rajatud taristule

Eelnõu § 32 sätestab hulgimüügitasandi juurdepääsu tingimused rajatud taristule ja mobiilsidevõrgule, täpsemalt toetuse saaja õigused ja kohustused seoses sidemasti antenni paigalduskoha renditeenuse ja hulgimüügitasandi võrguteenuse hinnakujunduse ja juurdepääsu tingimustega.

Lõige 1 sätestab mittediskrimineeriva ja kuludele orienteeritud hinnakujunduse põhimõtte, mis on ÜMPT rakendamiseks esmatähtis. Punktid 2 ja 6 kehtestavad kümneaastase eelisjärjekorra litsentseeritud 5G sagedusloa omanikele renditeenuse osutamisel. See annab esmase eelise neile mobiilsideettevõtjatele, kelle tegevus vastab toetusmeetme eesmärgile (mobiilside kättesaadavus transpordikoridoridel). Eelisjärjekord peab olema mittediskrimineeriv ning 5G sagedusloa omanikele tagatakse kindel osa (9 meetrit sidemasti tipust). Pärast kümne aasta möödumist pakutakse teenuseid võrdsetel tingimustel kõigile sideettevõtjatele.

Punkt 4 on oluline nõue, sätestades, et hinnakujundus peab arvestama taristu ehituse, haldamise ja mõistliku kasumi kulusid, kusjuures kapitalilt arvestatud mõistlik kasumimäär ei tohi olla kõrgem kui 5% ja peab olema arvestatud ainult erakapitali osalt (st toetuse summat arvesse ei võeta). See piirang on kehtestatud liigse hüvitise vältimiseks. Mõistlikku kasumit tohib riigiabi reeglite kohaselt arvestada ainult toetuse saaja oma panuselt ehk erakapitalilt, mitte kogu projekti maksumuselt, mis sisaldab toetust. Kasumi arvestamine toetuse osalt tähendaks liigset hüvitist, mis on komisjoni otsuse artikli 5 põhjal keelatud.

Lõikes 5 sätestatakse maksimaalsed hulgimüügitasandi juurdepääsu tooted ja hinnad alltoodu põhjal.

1. Sidemasti antenni paigalduskoha hind arvutatakse vastavalt järgmisele valemile: hind = üks euro x renditava pinna kõrgus mastis, mis saab olla maksimaalselt 100 €/m.

Näiteks, kui renditakse pinda sidemasti kõrgusvahemikus 78–80 meetrit (ehk pinnarent on 3 m eest), on hind järgnev:

$$78 \text{ m} \times 1 \text{ €} + 79 \text{ m} \times 1 \text{ €} + 80 \text{ m} \times 1 \text{ €} = 237 \text{ €}.$$

Ühe meetri eest küsitav antenni paigalduskoha hind ei tohi olla kõrgem kui 100 €, mis tähendab, et kui renditakse sidemastis 3 m pinda, saab maksimaalne rent selle eest olla 300 €. Selline hinnastamise viis (hind sõltub kõrgusest) on Eesti sidemastide turul tavapärane praktika.

2. Hulgimüügitasandi võrguteenuse hind kiule 4,5 €/km.

Hulgimüügitasandi võrguteenuse hinnastamise aluseks on võetud varasemate sarnaste riigiabi meetmete (nt baasvõrgu toetusmeetmed) tulemusel kujunenud kiurendi turuhinnad.

Projekti finantsmudelit on vaadeldud terviklikuna: arvestades, et 70% rajamiskuludest kaetakse riigiabi vahenditest, on toetuse saaja omafinantseeringu (30%) tasuvuslävi seatud peamiselt

sidemasti antenni paigalduskoha renditeenusele. Kuna kiurendi osakaal projekti kogutulus on marginaalne (ca 1%), on selle hind hoitud madalal tasemel, et soodustada sideoperaatorite juurdepääsu, tagades samal ajal tervikprojekti majandusliku jätkusuutlikkuse läbi teiste teenuskomponentide.

3. Sideseadmete konteineris aktiivseadmete hoiustamise hind 10 € / 1 U.

1U on üks püstikuühik, ingl *rack unit*. 1 U = 4,445 cm mõõdetuna kõrgusesse. Tegemist on universaalse seadmekapi mõõtühikuga.

4. Elektri tarbimiskulu vastavalt tegelikele kuludele.

Hinnad kehtivad ühe kalendrikuu kohta ja neile lisandub käibemaks.

Hindu on peale kolme aasta möödumist õigus muuta vastavalt tarbijahinnaindeksi aastasele kasvule, kuid mitte rohkem kui 3% aastas.

Lõiked 6 ja 7 reguleerivad hindade muutmist. Hinnad peavad kehtima vähemalt kolm aastat pärast abikõlblikkuse perioodi lõppu ning hiljem võib neid tõsta ainult vastavalt tarbijahinnaindeksi aastasele kasvule, kuid mitte üle 3% aastas. See annab sideettevõtjatele hinnastabiilsuse.

Lõiked 12, 13 ja 14 sätestavad mehhanismid, mis võimaldavad teistel sideettevõtjatel taotleda juurdepääsu rändlusele tugijaama piires ja aktiivseadmete jagamisele (MORAN/MOCN), kui see tehnoloogia muutub kättesaadavaks. See on LRS-i nõue taristu pikaajalise elujõulisuse ja tehnoloogilise neutraalsuse tagamiseks.

Lõige 15 on kriitiline LRS-i avatud juurdepääsu nõue: kui toetuse saaja pakub ka jaateenuseid (lõppkasutajatele), peab ta reserveerima vähemalt 50% toetusega rajatud passiivse taristu mahust juurdepääsu taotlevatele sideettevõtjatele.

Lõige 16 nõuab, et kui toetuse saaja pakub ka jaateenuseid, peab ta pidama eraldi raamatupidamisarvestust jae- ja hulgimüügitasandi sideteenuste kohta.

Lõiked 17, 18 ja 19 kinnitavad, et kõik juurdepääsu, hinnakujunduse ja raamatupidamisarvestuse kohustused kehtivad ka taristu omaniku, sideettevõtjavõi muu asjaosalise vahetumise korral. See on lairibale antava riigiabi suuniste nõue, mis tagab kohustuste ülekantavuse kogu taristu eluea jooksul.

Eelnõu § 33 lõige 1 määrab, et hulgimüügitasandi juurdepääsu kohustusi kontrollib rakendusüksus, kaasates vajaduse korral tehniliseks abiks TTJA. Ameti abi on oluline, kuna nemad on valdkonna spetsialistid ja reguleerivad hulgimüügitasandi sideteenuste hindu Eestis.

10. peatükk. Aruannete esitamine

Eelnõu § 34 kirjeldab toetuse kasutamisega seotud aruannete esitamise korda, mis jaguneb lõpparuandeks ja järelaruandeks.

Lõiked 1–5 käsitlevad projekti lõpparuannet, mis esitatakse projekti elluviimise kohta ja mis sisaldab tulemus- ning väljundnäitajaid (§ 9 lõige 2). Aruannetes esitatud andmed on vajalikud toetusmeetme mõju ja tulemuslikkuse hindamiseks ning Euroopa Liidu näitajate saavutamiseks.

Lõiked 6–10 on olulised LRS-i ja ÜMPT täitmise seisukohalt, sätestades järelaruande esitamise korra.

Lõige 6 sätestab kohustuse esitada järelaruanne regulaarselt iga viie aasta järel kokku kümne aastase perioodi jooksul, et tagada järelvalve ÜMPT osutamise üle. Erandkorras peab toetuse saaja esitama andmed rakendusüksuse päringule kümme tööpäeva jooksul, mis tagab, riigile kontrolli uurimaks, et ei ole makstud liigset hüvitist ja tuleneb ÜMPT otsusest – kuna rakendusüksusel on kohustus aruandluseks Euroopa Komisjonile 20 päeva jooksul, on kümne päevane tähtaeg vajalik toetuse saajalt andmete kogumiseks, nende analüüsimiseks ja koondaruande õigeaegseks koostamiseks.

Lõige 7 sätestab aruande sisu. Oluline on punkt 3, mis nõuab andmete esitamist, mis võimaldavad rakendusüksusel kontrollida, et toetuse saajale ei ole makstud liigset hüvitist, nagu on sätestatud komisjoni otsuse artikliga 5. See on peamine järelvalvemeede tagamaks, et toetus on kulupõhine ja ei tekita turumoonutusi.

Lõige 10 annab rakendusüksusele õiguse alkatada toetuse andmise otsuse muutmine (§ 35), kui järelaruande puuduste tõttu ei ole võimalik tuvastada, kas toetuse saaja täidab määruses ettenähtud korras üldise majandushuvi teenuse pakkumise sisu ja liigse hüvitise kontrolli.

11. peatükk. Toetuse tagastamine

Eelnõu §-d 35–36 sätestavad toetuse tagastamise ja mõistliku kasumimäära tagastamise korra ning vaide menetluse läbiviimise tingimused.

Eelnõu § 35 sisaldab toetuse tagasinõudmise sätteid.

Lõige 8 sätestab, et rakendusüksusel on toetuse tagasinõudmisel kaalutusõigus, kui toetuse saaja ei täida määrusega pandud kohustusi. Näiteks on ehitatud juurde lisasidemastid, kuid 12 kuud peale abikõlblikkuse perioodi lõppu ei ole toetuse taotleja täitnud enda kohtustust (määruse § 17 lõige 4) ja taganud, et kõik 5G sagedusloa omanikud rajatud sidemastil vastavalt määrusele sideteenust osutavad. Kui juhtub näiteks olukord, et kolmest 5G sagedusloa omanikust kaks osutavad mastil teenust ja üks ei osuta, siis jääb rakendusüksusele kaalutusõigus, millises suurus ja osas tagastamise otsus tehakse. Rakendusüksus võiks sellistel juhtudel lähtuda proportsionaalsuse põhimõttest.

Proportsionaalsuse põhimõttest lähtumine tähendab, et rakendusüksus hindab, kui suur osa kohustustest on täitmata jäetud ja kui suur on selle mõju toetuse eesmärkide saavutamisele. Vastavalt sellele otsustatakse, millises mahu toimub toetuse tagasinõudmine. Rakendusüksus võib selleks konsulteerida rakendusasutuse ja TTJA-ga.

Oluline on märkida, et meetme lisas 1 tärniga märgitud transpordikoridoridel esineb lõike, mis asuvad 50 km raadiuses Eesti Vabariigi ja Venemaa Föderatsiooni vahelisest riigipiirist, millest tingituna võib sideettevõtjatel neil koridoridel esineda probleeme 5G lairibateenuse osutamisel. Nimetatud olukorras teavitab toetuse taotleja rakendusüksust ning TTJA-d probleemist. TTJA hindab probleemi ja informeerib sellest rakendusüksust, kui ilmneb, et olukorrast tingituna ei ole võimalik osal transpordikoridoril 5G lairibateenust määruses kehtestatud tingimustel osutada. Nimetatud olukord ei saa olla alus projektile finantskorrektsioonide tegemiseks, kuna toetuse taotleja ega sideettevõtja võimuses ei ole olukorda mõjutada.

Eelnõu § 36 sätestab, kuidas toimub vaide esitamine. Lõike 1 kohaselt lahendab vaide rakendusüksus, välja arvatud toetuse taotlemisega seotud otsuse peale esitatud vaide korral, mille lahendab rakendusasutus.

3. Määruse vastavus Eesti ja EL-i õigusele

Käesoleva määruse alus on järgnevad õigusaktid:

- Euroopa Komisjoni otsus (EL) 2025/2630 Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena antava riigiabi suhtes ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus 2012/21/EL (ELT L, 2025/2630, 19.12.2025);
- Euroopa Komisjoni teatis „Suunised lairibavõrkude jaoks antava riigiabi kohta“ (2023/C 36/01), ELT C 36, 31.01.2023, lk 1;
- Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määrus nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ (nn ühendmäärus);
- Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seadus (RT I, 11.03.2022, 1).

Eelnõukohane määrus on kooskõlas ka ÜSS2021_2027 aluseks olevate järgmiste Euroopa Liidu määrustega:

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 2021/1060, 24. juuni 2021, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1058, 24. juuni 2021, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi;
- Euroopa Komisjoni 20.12.2011 otsus „Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena antava riigiabi suhtes“ (ELT L 7, 01.01.2012, lk 3).

4. Määruse mõjud

Strateegiad

Määrus mõjutab otseselt „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2021–2027“ poliitikaeesmärgi 1 „Nutikam Eesti“ erieesmärgi (a)(v) „Digitaalse ühenduvuse suurendamine“ meetme 21.1.5.1 „Ühenduvus“ sekkumise 21.1.5.12 „5G-taristu ja teenuste arendamise“ väljundi ja tulemuse saavutamist.

Määrus panustab riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ sihtidesse ja aluspõhimõtetesse, edendades horisontaalselt keskkonnahoiu ning tasakaalustatud regionaalse arengu põhimõtteid. Projekti kooskõla „Eesti 2035“ strateegia aluspõhimõtete ja sihtidega on üks hindamiskriteeriume projektivalikul, samuti aitavad kooskõla tagada nõuded taotlejale ja projektile. Taotleja kohustus on

kirjeldada, kuidas projekti tegevused panustavad „Eesti 2035“ sihtidega seotud horisontaalsetesse põhimõtetesse ja detailsemalt määratletud valdkondadesse ning arvestada sellega rakendamisel.

Projektiaruannetes kirjeldab toetuse saaja „Eesti 2035“ aluspõhimõtete ja sihtidega seotud horisontaalsete põhimõtete edendamiseks ellu viidud tegevusi ja tegevuste tulemusi.

Rahastatavad tegevused aitavad kaasa strateegia „Eesti 2035“ riigivalitsemise sihi „Eestis on kõigi vajadusi arvestav, turvaline ja kvaliteetne elukeskkond“ saavutamisele.

Kõik kavandatavad tegevused aitavad kaasa toetusmeetme eesmärkide saavutamisele, suurendades kohaliku ja regionaalse tasandi võimekust kavandada piirkondlikku arengut, viia ellu maakonna arengustrateegia ja kohaliku omavalitsuse arengukava eesmärgid ning korraldada kvaliteetselt teenuste, elu- ja ettevõtluskeskkonna ning linnaruumi arengut.

Meetme koostamisel on hinnatud meetme vastavust põhimõttele „ei kahjusta oluliselt“ (edaspidi ka *DNSH*). Tegemist on sidetaristu rajamisega, mistõttu peab taotleja analüüsima DNSH-põhimõtte järgimist taristu rajamisel vastavalt määruse § 17 lõike 7 punktile 7 ning vajaduse korral hindama kliimakindlust vastavalt § 30 lõikes 4 sätestatule.

Rahastatavad tegevused on kooskõlas EL-i põhiõiguste hartas nimetatud põhiõigustega ja puuetega inimeste konventsiooni väärtustega.

Halduskoormus

Toetuse taotlemine ei ole kohustuslik, vaid vabatahtlik meede, mis on suunatud turutõrkepiirkondades 5G-taristu rajamise toetamiseks. Seega on ettevõtjal vabadus otsustada, kas meetmest saadav kasu kaalub üles vajalikud haldustoimingud.

Kuigi taotluste esitamine, aruandlus ja toetuse kasutamisega seotud dokumentatsiooninõuded võivad ajutiselt suurendada toetust saavate ja toetusest mõjutatud mobiilsideettevõtjate halduskoormust, on see koormuse kasv tähtajaline ja proportsionaalne toetuse eesmärgiga.

Halduskoormuse tase on hoitud minimaalsena, kuivõrd see on vajalik toetuse sihipärase kasutamise kontrollimiseks ja riigiabi reeglite täitmise tõendamiseks. Seetõttu puudub vajadus täiendavate halduskoormuse tasakaalustamise reeglite rakendamiseks, kuna ettevõtjad osalevad meetmes omal vabal tahtel ja eelduslikult ületab saadav kasu halduskulud.

Sihtrühmad

Projekti tulemusel on mõju mitmele sihtrühmale.

Toetuse saajad on elektroonilise side taristu arendamise ja teenuse osutamisega tegelevad organisatsioonid, enamasti sideettevõtjad, kes taristut rajavad, ja mobiilsideettevõtjad, kes taristul teenust osutavad (toetuse tulemusel tõuseb nende pakutava mobiilsideteenuse kvaliteet kasutajate jaoks).

Mobiilsideteenuse kvaliteedi parendamise tulemusel on otsesed kasusaajad inimesed, kes transpordikoridoridel liikleavad, ja ettevõtted, sealhulgas logistika-, turismi- ja ühistranspordisektor, kellele tagatakse stabiilne ja kiire mobiilsideühendus. Selline ühenduvus on olulise tähtsusega nii igapäevaseks tööks ja e-teenuste kasutamiseks kui ka ettevõtluse efektiivsuse tõstmiseks. Juhul kui

rajatava sidemasti teeninduspiirkonda jääb elamuid või ettevõtteid, paraneb ka nende mobiilside kvaliteet.

Kaudselt on kasusaajad tehnoloogiaettevõtted, kellel on võimalus rajatavat sidevõrku kasutada ühendatud ja automatiseeritud mobiilsuse (CAM) lahenduste, multidomeeni operatsioonide (MDO) ning droonilahenduste arendamiseks ja rakendamiseks.

Mõju hinnanguline suurus

Mõju hinnangulist suurust on keeruline välja tuua, kuna meede puudutab nii maanteid, kus valdavalt liiklevad auto ja ühistranspordiga reisijad, kui ka raudteid, kus liiklevad paljude reisijatega rongid. Samuti on puutumus sidemasti levipiirkonda jäävate võimalike asustatud hoonetega (olenevalt rajatava sidemasti asukohast).

Kitsendades võib proovida leida mõju hinnangulist suurust. Võttes hinnangu andmiseks ainult maanteed ja eelduse, et põhimaanteedel on liiklussagedus konservatiivselt 6000 sõidukit päevas (suuremate linnade vahel rohkem) ning teades, et olenevalt mastialuse maa asukohast on eelarve rajada 40–50 sidemasti, mille minimaalne leviulatus saab määruse kohaselt olla 4 km, saame koridoridele 160–200 km leviulatuse (minimaalselt). Oletades, et kõik sõidukid läbivad neid konkreetseid kilomeetreid, kus on masti mõjuala, tuleb aastane sõidukilomeetrite arv järgmine: $6000 \times 160 \text{ km} \times 365 \text{ päeva} = 350\,400\,000$ sõidukilomeetrit.

See tähendab, et aastas on keskmiselt 350,4 miljoni sõidukikilomeetri läbimisel tagatud kvaliteetne 5G-side. See number näitab meetme teenuse kogumahtu ja majanduslikku ulatust. Kui palju neis sõidukilomeetrites on puudutatud inimesi, on keeruline hinnata, kuid tõenäoliselt on see arv suurem, kuna maste rajatakse ka raudteedele, kus liiklevad rongid, ja maanteedele, kus liiklevad ka bussid.

Riigivalitsemine

Riigiasutuste (nt hädaabi- ja julgeolekuasutused) puhul on mõjutatud kõik kriitilise infrastruktuuriga seotud üksused, kes liiguvad nendel teedel ja vajavad kiiret andmesidet. Lisaks saavad riigiasutused mobiilsideettevõtjatega kokkuleppel kasutada rajatavat sidevõrku ka oma operatiivteenuste tarbeks. 5G eraldiseisva (*stand alone* – SA) võrgu arhitektuur võimaldab kasutada eraldi võrgulõike (*network slicing*), et luua turvalised virtuaalsed kihid kriitilise kommunikatsiooni tagamiseks. Kuna sidemastid rajatakse tehnoloogianeutraalsetena, on need tulevikus valmis 6G kasutuselevõtuks. 6G uued võimalused, nagu integreeritud tajumine (*sensing*), muudavad taristu sisuliselt hajutatud sensori-/radarivõrguks, mida julgeolekuasutused saavad kasutada olukorrateadlikkuse parandamiseks ja riigikaitse eesmärkidel.

Võrdsed võimalused, võrdõiguslikkus, ligipääsetavus

Toetatavad tegevused ei avalda mõju soolise võrdõiguslikkuse, võrdse kohtlemise ja ligipääsetavuse olukorrale.

Regionaalareng

Kvaliteetne sideühenduvus on tänapäeval oluline komponent hea elukeskkonna defineerimisel. Tagades transpordikoridori valgetes alades kvaliteetse mobiilsideteenuse, laieneb mobiilsideteenuse kättesaadavus koridoril. Koridoril liikuvatele elanikele on tagatud kvaliteetne andmeside ja näiteks rongiliiklejad ei pea enam rongis töötades või internetis sirvides muretsema,

kas sideühendus katkeb ära või ei. Seeläbi panustab meede Eesti elanike elukeskkonnaga rahulolusse.

Meede loob eeldused uute kõrgtehnoloogiliste teeohutus- ja teehooldelahenduste (nt isejuhtivad sõidukid, targad transpordisüsteemid) väljatöötamiseks ja kasutuselevõtuks, mis omakorda panustab tänapäevase ja turvalisema elukeskkonna loomisse ja on samuti üks pikaajaline regionaalarengu eesmärk.

Kiire andmeside trassiäärsetes piirkondades suurendab logistika ja tööstuse tootlikkust, mistõttu eelduslikult lisandub nendesse piirkondadesse investeeringuid ja töökohti ning sedakaudu elavneb piirkondade majandus. Lisaks aitab kvaliteetne andmesideühendus koos hea teetaristuga ühendada maakondi omavahel ja suuremate linnadega, mis on kasulik nii ettevõtetele ja elanikele kui ka turismile.

Meetme väljatöötamise ajal kehtivate hinnatasemete juures on eelarvest (9,37 miljonit eurot) võimalik rajada u 40 sidemasti, mis määruse tingimustel toovad minimaalselt 160 kilomeetritele 5G-mobiilsideteenuse, sellele lisanduvad sagedusloa omanike enda investeeringud koridoridel.

Sidemaste rajatakse Eesti põhimaanteedele, mis läbivad 14 maakonda ja suuremat osa Eesti omavalitsustest. Meetmest toetatavate sihtpiirkonna transpordikoridoride loetellu lisati ka maantee nr 80: Heltermaa-Kärdla-Luidja, mis asub Hiiumaal ega ole riigi põhimaanteed nimekirjas. Maantee nr 80 lisamise eesmärk on tagada võrdne võimalus kõikide maakondade põhilistel transpordikoridoridel olevate valgete alade katmiseks.

Kliima ja keskkond

Tegemist on taristuprojektiga ning sellel on mõju keskkonnale ja kliimale. Eelnõukohases määruses on selle aspektiga arvestatud. Toetuse taotleja peab järgima põhimõtet „ei kahjust oluliselt“ ning hindama kliimakindlust vastavalt Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ [lisa 3 B-osale](#).

Taristu toetamise projektil on samas ka positiivsed väljundid. 5G-aktiivseadmed on energiatõhusamad kui eelmiste põlvkondade seadmed. Samuti võimaldab 5G teenuseid, mille abil vähendatakse CO₂-heidet (autokonvold, lühemate teede valik, ummikute vältimine), panustades seeläbi kliimamuutuste leevendamisse. Kliimamuutustega kohanemise aspektis tulevad 5G-ga turule teenused, mille abil on võimalik kodanikele saata vahetuid ja kiireid teavitusi ilmastikuolude kohta. Nt transpordikoridorides saab teelude infot edastada vahetult ja otse sõidukitele (libeduse, tugeva vihma- ja lumesaju kohta jne), teeinfot saab kuvada otse ja reaalajas infotahvlitele.

Keskkonnahoiu teemal avaldub meetme mõju eelkõige ressursitõhususes. 5G võimaldab kokku hoida aega, raha ja tööjõudu. 5G võimaldab turule tulla teenustel, mis mõjutavad inimeste käitumist (nt keskkonnasäästlikum liiklemine), mille tulemusel käituvad inimesed keskkonda hoidvamalt.

Keskkonnamõju hindamise (KMH) vajadust reguleerib keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus (KeHJS). KeHJS-i kohaselt ei ole mobiilsidetaristu rajamine olulise keskkonnamõjuga tegevus, mis nõuaks kohustuslikku KMH tegemist. Seetõttu on taotleja kohustuste hulgast välja jäetud KMH aruande või eelhinnangu esitamise nõue, kuna seda menetleb tegevusloa (sh ehitusluba) andja.

Kuna sidemasti rajamisel tuleb kohalikust omavalitsusest (KOV) taotleda ehitusluba, on KOV ehitusloa andjana otsustaja KMH vajalikkuse üle. Loamenetluse käigus vaatab KOV sidemasti asukoha üle ja hindab võimalikke piiranguid (nt looduskaitsealad, kaitstavad loodusobjektid) ja sealhulgas teeb ka KMH eelhindangu vastavalt Vabariigi Valitsuse 29. augusti 2005. a määrusele nr 224 („[Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu](#)“), kui see on vajalik.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse raames Euroopa Regionaalarengu Fondist antava EL-i toetuse eelarve on 9 370 000 eurot, millele lisandub taotleja omafinantseering (30%, s.t 4 157 714 eurot). Käesoleva määruse rakendamisega ei kaasne tulusid ega lisakulusid riigieelarvele. Määruse rakendamiseks (taotluste menetlemine, toetuse andmise otsuste väljastamine ja toetuse andmine ning vajaduse korral toetuse tagasinõudmine) vajalikud tegevused teeb eelkõige rakendusüksus. Toetuse andmise tingimuste eelarve suhestub kogu ühenduvuse meetme eelarvesse selle läbi, et aitab kaasa Eesti lairibaplaani eesmärkide täitmisele, milleks on lisaks ühenduvuse tagamisele ka ülikiire lairibavõrkude arendamine, mis omakorda toetab Eesti digitaalseid eesmärke.

Märkus – määruse eelarve suurus tugineb Vabariigi Valitsuse 11.12.2025 istungi protokollile number 56 (päevakorrapunkt 16), millega kinnitati ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2021–2027 muudatus number 4 ja suunati see heakskiitmiseks Euroopa Komisjonile.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras, s.t kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist. Määruse jõustumine üldises korras tagab toetusmeetme kiire rakendamise ning võimalikult varajase toetuse andmise alustamise.

7. Määruse kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, Kliimaministeeriumile, Põllumajandus- ja Regionaalministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Riigi Tugiteenuste Keskusele, Euroopa Komisjonile ja perioodi 2021–2027 seirekomisjonile eelnõude infosüsteemi EIS kaudu.

Lisaks esitatakse määrus arvamuse andmiseks Konkurentsiametile, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile, Transpordiametile, Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liidule, AS-ile Eesti Raudtee ja AS-ile Eesti Liinirongid.

Seletuskirja lisa 1: meetme mõjud riigi pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtetele ja sihtidele ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060, 24. juuni 2021, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+i, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Akvakultuurifondi kohta ning finantseeskirjad nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisaliidese rahastu kohta (ELT L 231, 30.06.2021, lk 1), artiklis 9 nimetatud horisontaalsetele põhimõtetele

Rakenduskava DNSH-analüüsi järeldus oli, et 21.1.5.1 „Ühenduvus“ sekkumisel 21.1.5.12 „5G-taristu ja teenuste arendamine“ ei ole potentsiaali oluliselt kahjustada ühtegi kuuest keskkonnaeesmärgist.

Käesoleva määruse alusel antava toetuse DNSH-analüüs on toodud järgmises tabelis:

Kas meede võib potentsiaalselt oluliselt kahjustada järgnevaid keskkonnaeesmärke	Jah	Ei	Põhjendus
Kliimamuutuste leevendamine		X	Meede on pigem positiivse mõjuga kliimamuutuste leevendamisele ega kahjusta eesmärki, kuna 5G-seadmed on keskkonnasäästlikumad ja tarbivad vähem energiat kui varasem põlvkond.
Kliimamuutustega kohanemine		X	Meetme tulemusel ja eesmärkide täitmisel panustab meede kliimamuutustega kohanemisse positiivselt ega kahjusta eesmärki. Näiteks võimaldab 5G-levi tagamine transpordikoridoridel edastada koridoris liikuvatele sõidukitele ja inimestele teavet erakorralistest teoludest, mis võivad olla tingitud kliimamuutustest.
Vee- ja mereressursside säästev kasutamine ja kaitse		X	Meede ei hõlma selget kokkupuudet hinnatava keskkonnaeesmärgiga, mistõttu pole sellele eeldatud olulist negatiivset mõju.
Ringmajandus, sh jäätmetekke vältimine ja kaitse		X	Meetme rakendamisega ei kaasne eeldatavasti negatiivset mõju ringmajanduse eesmärkidele.
Reostuse vältimine ja kontroll (õhk, vesi ja maapind)		X	Meede ei kahjusta hinnatavat keskkonnaeesmärki. Pigem on meetmel positiivne mõju reostuse vältimise tagamisele kaasaaitamisel. 5G kasutuselevõtt näiteks isesõitvate autode puhul või CAM teenustel soodustab heitgaaside vähemat teket, mis aitab kaasa kliimamuutuste leevendamisele.
Bioloogilise mitmekesisuse ja		X	Meetmel puudub eeldatavasti otsene mõju hinnatavale keskkonnaeesmärgile. Sidemasti

ökosüsteemide kaitse ning taastamine			rajamine nagu iga infrastruktuuri rajamine omab keskkonnale üleüldiselt negatiivset mõju, kuid taristu rajamisega kaasnevad positiivsed aspektid kaaluvad negatiivse üle. Lisaks ei saa sidemaste ehitada asukohtadesse, mis on kohalike omavalitsuste või riiklike õigusaktide alusel kaitse all tulenevalt liikide või ökosüsteemide kaitsest.
--------------------------------------	--	--	--

Kokkuvõtlikult, DNSH-d on analüüsitud rakenduskava koostamise käigus. Kooskõlas „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskavaga perioodiks 2021–2027“ tehtud DNSH-analüüs ei tuvastanud, et meetme sekkumine põhjustaks olulist kahju keskkonnanäesmärkidele. Pigem toetatavad tegevused arvestavad ja panustavad kliima- ja keskkonnanäesmärkide saavutamisse. Seega puudub vajadus rohkemate leevendusmeetmete kehtestamiseks.